

Nas tednik Koper

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 - Verlagpostamt Klagenfurt 2.

Od 2. - 16. decembra obiščite razstavo

**Slovenska knjiga
pred 100 leti**

ki bo v zgornjih prostorih

Mohorjeve prodajalne v Celovcu
10. Oktober-Straße 27

vsak dan od 8. - 12.30, in 14.30 - 18. ure
Otvoritev v četrtek, 2. dec. ob 10.30 dop.
Vstopnine prosto

Izhaja v Celovcu - Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XI. / STEVILKA 47

CELOVEC, DNE 25. NOVEMBRA 1965

CENA 2.- ŠILINGA

Na uradnem obisku v Sloveniji

Predstavniki koroških Slovencev gostje Izvršnega sveta Slovenije

V petek, dne 18. novembra 1965, sta se odpeljali na povabilo Izvršnega sveta republike Slovenije delegaciji Narodnega sveta koroških Slovencev in Zveze slovenskih organizacij na dvodnevni uradni obisk v Slovenijo. Delegaciji Narodnega sveta, ki jo je vodil predsednik dr. Valentin Inzko, so pripadali tajnik NSKS prof. dr. Reginald Vospersnik, predsednik Krščanske kulturne zveze prof. dr. Pavle Zablatnik, predsednik Kmečko-gospodarske zveze Frč Kumer

činski narodom ter v luči utrjevanja dobrih sosedskih odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo.

Poleg predstavnikov koroških Slovencev so se udeležili pogovora še: predsednik slovenske vlade Janko Smole, podpredsednik IS Beno Zupančič, člani IS Edo Brajnik, Rudi Čačinovič, Majda Gaspari, Viktor Repič in Drago Flis, sekretar IS dr. Pavle Rozman, načelnik urada za narodnosti pri Izvršnem svetu Albert Zornada in podpred-

Dušan Barbič. V Kopru so si ogledali koroški Slovenci italijansko osnovno šolo ter prisostvovali pouku v 4. razredu. V posvetovalnici italijanske gimnazije pa so se razgovarjali s predstavniki italijanskega manjšinskega šolstva o tamkajšnjih šolskih prilikah. Ravnatelj italijanske gimnazije Mirolav Žekar in upravitelj italijanske osnovne šole Leo Fusillo sta postregla s potrebnimi informacijami. Zanimivo na osnovnem šolstvu v Kopru je predvsem hvalevredna ureditev, da se morajo na slovenskih osnovnih šolah učiti otroci dve uri tedensko obvezno tudi jezik italijanske manjšine. Razgovoru o šolskih prilikah je prisostvoval tudi pedagoški svetovalec pri šolskem skrbništvu v Trstu prof. Stane Mihelič.

Nato je povabil predsednik koprške občinske skupščine goste s Koroške na kosilo v hotel „Triglav“. V tovarni „Tomas“ so dobili koroški Slovenci vpogled v del jugoslovanske avtomobilske industrije, ki napravi z 2400 zaposlenimi delavci na vsakogar močan vtis. Ravno tako so bili koroški Slovenci veselo presenečeni nad radio-postajo Koper, ki je izmed vseh v Evropi najmodernejše urejena.

Na poti v Koper so spremljali koroške Slovence člani republiškega izvršnega sveta Drago Flis, načelnik urada za narodnosti pri izvršnem svetu Albert Zornada in podpredsednik komisije za obmejna vprašanja pri izvršnem svetu Boris Trampuž.

Zvečer istega dne je povabil nato predsednik Izvršnega sveta Slovenije Janko Smole goste s Koroške v Ljubljani na večerjo. Med člani Izvršnega sveta je bil na poslovnem večeru navzoč tudi podpredsednik vlade Beno Zupančič. Ob tej priliki sta se zahvalila oba predsednika osrednjih organizacij koroških Slovencev v imenu delegacij za vso pozornost in gostoljubnost, ki so je bili koroški Slovenci deležni v Sloveniji s strani predstavnikov slovenske vlade in slovenskega naroda.

Strankin tisk Avstrijske ljudske stranke in Socialistične stranke Avstrije, radio in televizija so stvarno poročali o obisku predstavnikov koroških Slovencev v Sloveniji. Zelo obsežna poročila so prinašala glasila v Jugoslaviji, predvsem „Delo“ v Ljubljani, kot je bila javnost obveščena o obisku tudi po radiu in ljubljanski ter beograjski televiziji.

Med svojim bivanjem v Sloveniji so napravili koroški Slovenci tudi vljudnostni obisk pri namestniku ljubljanskega nadškofa, general. vikarju Stanislavu Leniču.

Predsednik slovenske vlade Janko Smole je priredil ob priliki bivanja predstavnikov koroških Slovencev v Sloveniji v vili „Podrožnik“ sprejem, ki so se ga udeležili vidni predstavniki slovenskega javnega življenja. — Na sliki od desne na levo: predsednik IS Janko Smole, predsednik NSKS dr. Valentin Inzko, predsednik ZSO dr. Franci Zwitter. Srečanje v vili „Podrožnik“ je bilo pri srčno in domače.

Klaus v Združene države Amerike

Zvezni kancler dr. Josef Klaus je sporočil v torek ministrskemu svetu, da bo obiskal Združene države Amerike. Odpotoval bo že v nedeljo, 28. novembra, in sicer namerava govoriti v glavni skupščini Organizacije združenih narodov, potem pa bo obiskal Washington. Med potjo pa se bo ustavil za kratek čas tudi v Parizu.

V ponedeljek, 29. novembra, se bo dr. Klaus sestal z ameriškim podpredsednikom Humprijem in zunanjim ministrom Deanom Ruskom. Prav tako bodo še istega dne nekatere družabne prireditve. Zraven tega

bo avstrijski zvezni kancler obiskal tudi grob umorjenega predsednika J. F. Kennedyja, kjer bo položil ob tej priložnosti venec na pokojnikov grob.

V torek, 30. novembra, bo prispel dr. Josef Klaus v New York. V sredo, 1. decembra, se bo dopoldne sestal s kardinalom Spellmanom, kakor tudi z glavnim tajnikom Organizacije združenih narodov U Tanom. Ta bo priredil na čast našemu zveznemu kanclerju svečano kosilo. Popoldne, ob 15. uri, pa bo avstrijski kancler dr. Klaus govoril v glavni skupščini Organizacije združenih narodov.

ter tajnik dr. Marko Dumpelnik. Petčlanska delegacija Zveze slovenskih organizacij pa je vodil dr. Franci Zwitter.

Po oficialnem pozdravu v imenu Izvršnega sveta na jugoslovanski strani Ljubelja po zastopniku protokola sta se delegaciji odpeljali v Ljubljano. Dopoldan je sprejel goste s Koroške v prostorih Izvršnega sveta predsednik Janko Smole. V svojem pozdravnem nagovoru je predsednik poudaril pomen obiska obeh delegacij v Sloveniji ter doprinos koroških Slovencev za dobre sosedske odnose med Koroško in Slovenijo ter Avstrijo in Jugoslavijo. Izrazil je upanje, da bi obe delegaciji odnesli z obiska iz Slovenije najlepše vtise.

V imenu delegacij sta se zahvalila za povabilo in pristrčni sprejem predsednika osrednjih organizacij koroških Slovencev. V tej zvezi je dr. Inzko dejal: „Bili smo povabila Izvršnega sveta veseli predvsem zato, ker dokazuje, da želi gledati slovenska vlada na manjšino kot celoto. Slovenska manjšina na Koroškem igra v odnosih med Avstrijo in Jugoslavijo ter Koroško in Slovenijo pomembno vlogo. To je prišlo do izraza tudi pri državnem obisku našega kanclerja dr. Klause in avstrijske delegacije v Beogradu, nadalje ob priliki nedavnih obiskov deželnih glavarjev Koroške in Štajerske v Sloveniji ter ob obisku predsednika Izvršnega sveta Slovenije ter drugih visokih osebnosti javnega življenja republike Slovenije na Koroškem. Obisk predstavnikov koroških Slovencev,“ je dejal dr. Inzko, „pa naj sedaj ta prijateljstva in dobre sosedske odnose še poglobi.“

Nato je sledil na republiškem izvršnem svetu ob navzočnosti predsednika Smoleta razgovor o položaju slovenske manjšine na Koroškem, ki so ga prikazali predstavniki koroških Slovencev v luči prizadevanja po intenzivnem sodelovanju z avstrijskim ve-

sednik komisije za obmejna vprašanja pri Izvršnem svetu Boris Trampuž.

Po razgovorih je povabil predsednik Smole goste s Koroške na kosilo, zvečer pa je priredil predsednik Izvršnega sveta slavnostni sprejem v vili Podrožnik. Sprejema se je udeležila poleg članov Izvršnega sveta vrsta predstavnikov političnega, kulturnega in gospodarskega življenja Slovenije, med njimi tudi župan mesta Ljubljane inž. Tepina, avstrijski generalni konzul v Ljubljani dr. Heinrich Riesenfeld ter jugoslovanski generalni konzul v Celovcu Franc Pirkovič.

Medtem, ko so predstavniki koroških Slovencev že v petek obiskali pomembne kulturne in znanstvene ustanove v Ljubljani, so si ogledali v soboto zjutraj še narodno in univerzitetno knjižnico. Nato je sledil obisk pri avstrijskem generalnem konzulu dr. Heinrichu Riesenfeldu. V svojem pozdravnem nagovoru je poudaril dvorni svetnik dr. Riesenfeld pomen narodnih manjšin v meddržavnih odnosih ter izrazil posebno veselje nad obiskom predstavnikov koroških Slovencev. Predsednik Narodnega sveta dr. Inzko je nato dejal: „V dejstvu, da ocenjujejo uradni krogi v Avstriji obisk zastopnikov koroških Slovencev v Sloveniji pozitivno in kot naraven pojav v nizu pospeševanja dobrih sosedskih odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo ter Koroško in Slovenijo, je treba videti močan izraz demokratičnega mišljenja in politične zrelosti.“ Kot dr. Inzko se je tudi predsednik Zveze slovenskih organizacij zahvalil generalnemu konzulu za pristrčni sprejem.

Po prijetnem srečanju na avstrijskem generalnem konzulatu sta se odpeljali obe delegaciji koroških Slovencev proti Kopru, kjer jih je pozdravil v dvorani koprške občinske skupščine župan mesta Koper

Sklicanje svetovne razorožitvene konference

Politični odbor glavne skupščine Organizacije združenih narodov se je v torek izrekel za sklicanje svetovne razorožitvene konference, ki naj bi se je udeležila tudi komunistična Kitajska. Za resolucijo je glasovalo 91 članic, proti ni glasoval nihče; Francija se je vzdržala glasovanja. Resolucijo je predložilo 40 držav neblokovega tabora, ki so jo izdelale že na kairski konferenci.

Nekateri zastopniki zahodnih držav so proti sklicanju take svetovne razorožitvene konference 117 držav in so pri tem opozorili na dvomljive izkušnje, ki so jih do-

živeli preteklo leto na svetovni gospodarski konferenci v Ženevi. Pravijo, da bi služila razorožitvena konferenca prej propagandnim namenom kot pa pristnim pogajanjem. Številni drugi zastopniki pri Organizaciji združenih narodov pa so dokazovali, da zadostuje že ženevska razorožitvena konferenca 17 držav.

V političnem odboru glavne skupščine je ameriški zastopnik Goldberg dejal, da bi Združene države Amerike ne imele nič proti navzočnosti Pekinga na tej konferenci, seveda pod pogojem, če bi imela le-ta kak smisel.

Ukinitev vizumov med Avstrijo in Jugoslavijo

V soboto, dne 20. novembra 1965, so parafirali v Beogradu sporazum o ukinitvi vizumov med Avstrijo in Jugoslavijo. Sporazum sta parafirala pooblaščen minister v avstrijskem zunanjem ministrstvu dr. Edmund Krah in pooblaščen minister v državnem sekretariatu za zunanje zadeve Slobodan Krstić.

Sporazum bodo podpisali na Dunaju konec decembra letos in bo začel veljati s 1. januarjem 1966.

Dr. Edmund Krah je po pogajanjih v Beogradu izjavil, da bo ukinitev vizumov v marsičem olajšala potovanje avstrijskih državljanov v Jugoslavijo, kar bo pospešilo

tudi razvoj turizma. Ta sporazum, je dejal, pomeni še eno potrditev dobrih sosedstvenih odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo.

Važna določba koncila

Pred dvema tednoma je sprejel koncil za manjšine sledečo važno določilo: Povsod, kjer žive v kaki škofiji manjšine, imajo pravico do svojega vikarja, ki je lahko istočasno pomožni škof. Ta način ureditve dušnega pastirstva se je doslej že v več škofijah izkazal za uspešnega.

Ko bo objavljeno v Rimu z uradne strani besedilo določbe, ga bomo v celoti posredovali našim bralcem.

Politični teden

Po svetu . . .

ZAHTEVO ZA SPREJEM KITAJSKE

V glavni skupščini Organizacije združenih narodov je padla v sredo preteklega tedna odločitev o rdeči Kitajski.

Kakor znano (naš list je o tem že poročal v 45. številki) so razpravljali o sprejemu komunistične Kitajske v Organizacijo združenih narodov več kot teden dni. Šlo je za to ali naj sprejemo Kitajsko samo z navadno ali z dvetretjinsko večino. Zmagala je ameriška zahteva, ki pravi, da je za sprejem Kitajske v svetovno organizacijo potrebna dvetretjinska večina. Za to je glasovalo 56 članic, proti njej 49, 11 pa se jih je vzdržalo glasovanja.

Kamboško resolucijo, ki je zahtevala sprejem rdeče Kitajske v Organizacijo združenih narodov je podprlo 47 delegacij, proti njej je glasovalo 47 članic, 20 pa se jih je vzdržalo.

To je že petnajstič, ko je glavna skupščina zavrgla sprejem komunistične Kitajske po letu 1949. Toda letos se je število držav, ki podpirajo sprejem, še povečalo. Kar se tiče sedanjega izida glasovanja, je treba pripomniti, da se pri enakem številu resolucija zavrne, tudi če je zanjo potrebna navadna večina.

Za sprejem so bile sledeče države: Albanija, Alžirija, Velika Britanija, Bolgarija, Burma, Bela Rusija, Kambodža, Srednjoafriška republika, Cejlon, Kongo Brazaville, Kuba, ČSSR, Danska, Etiopija, Finska, Francija, Gana, Gvineja, Jugoslavija, Indija, Irak, Kenija, Madžarska, Mali, Mavretanija, Mongolija, Maroko, Nepal, Nigerija, Norveška, Pakistan, Poljska, Romunija, Siera Leone, Singapur, Somalijska, Sudan, Švedska, Sirija, Uganda, Ukrajina, SZ, Egipt (ZAR), Tanzanija, Jemen in Zambija.

Proti sprejemu so glasovale: Argentina, Avstralija, Belgija, Bolivija, Brazilija, Kanada, Formosa, Kolumbija, Kostarika, Dominikanska republika, Ekvador, Salvador, Gabon, Gambija, Grčija, Gvatemala, Haiti, Honduras, Irska, Italija, Izrael, Slonokoščena obala, Japonska, Jordanija, Liberija, Luksemburg, Madagaskar, Malavi, Malezija, Malta, Mehika, Nova Zelandija, Nikaragua, Niger, Panama, Paragvaj, Peru, Filipini, Južna Afrika, Španija, Tajlandija, Togo, Turčija, Združene države Amerike, Gornja Volta, Urugvaj in Venezuela.

Vzdržale so se: Avstrija, Burundi, Kamerun, Čad, Čile, Ciper, Islandija, Iran, Jamajka, Kuvait, Libanon, Libija, Maldivski otoki, Nizozemska, Portugalska, Ruanda, Saudova Arabija, Senegal, Trinidad, Tobago in Tunizija.

Med državami, ki so glasovale za sprejem rdeče Kitajske v Organizacijo združenih narodov, kakor smo zgoraj omenili, so bile tudi Velika Britanija, Švedska, Norveška, Danska, Finska in Francija. Torej dežele, ki so tudi članice Organizacije severnoatlantskega pakta. To bi pomenilo, da se stališče imenovanih držav glede vprašanja članstva Kitajske v OZN ne sklada s stališčem Združenih držav Amerike, ki so na čelu tiste skupine dežel, ki nasprotujejo vstopu komunistične Kitajske v Organizacijo združenih narodov.

O JEDRSKI SILI

Predsednik komisije za atomsko energijo v ameriškem kongresu, demokratični predstavnik Chet Halifield je predlagal, namesto večstranske atomske sile, naj se da Organizaciji severnoatlantskega pakta (NATO) večja oblast pri odločanju za uporabo atomskega orožja „za obrambo zapadne Evrope“. Chet Halifield je ostro kritiziral načrt o mednarodni jedrski sili in je rekel, da njeni zagovorniki v ameriški vladi bolj skrbijo, da izpolnijo željo Bonna, kakor pa da bi okrepili zaveznitvo v celoti. Pri tem je še pripomnil, da ne upoštevajo dejstva, da je Zahodna Nemčija že dobila važno vlogo z udeležbo pri atomski obrambi Evrope.

MEDAMERIŠKA KONFERENCA

V četrtek minulega tedna se je začela v Rio de Janeiru v Braziliji izredna medameriška konferenca Organizacije ameriških držav pod predsedstvom brazilskega zunanjega ministra. Navzočih je devetnajst zastopstev dežel članic OAD (Organizacija ameriških držav), ki jih vodijo zunanji ministri. Delo bo trajalo štirinajst dni.

Brazilski predsednik Castelo Branco je v svojem pozdravnem govoru zahteval konkretna ukrepe za latinsko-ameriško gospo-

darsko integracijo (strnjevanje). Med priporočili Castela Branca so:

1. Vzajemna obramba proti vsem oblikam napada s skupnimi varnostnimi ukrepi.
2. Gospodarski razvoj latinskoameriške celine v socialni pravičnosti.
3. Zaščita temeljnih demokratičnih ustanov.

Prvi dan svojega zasedanja članic Organizacije ameriških držav so imenovali za predsednika konference brazilskega zunanjega ministra Da Cunha. Sklenili so, da se bo konferenca zaključila 30. novembra. Ustanovili so tudi štiri komisije, da pripravijo načrte, ki so jih bile predložile države članice.

V diplomatskih krogih konference trdijo, da je mogoče, da bodo marca prihodnjega leta sklicali izredno konferenco, ki bo vnesla spremembe v medameriške pogodbe, zlasti da se glavnemu tajniku sveta Organizacije ameriških držav (OAD) prizna večja oblast.

KANDIDATI ZA FRANCOSKEGA PREDSEDNIKA

Sedaj, ko je potekel rok za vložitev kandidature za predsednika francoske republike, je jasno, kdo so ti kandidati:

Glavni favorit (pričakovani prvak) je sedaj sedanji predsednik general Charles

de Gaulle; Jean Le Canuet za center; levičarski kandidat Francois Mitterand; desničarski kandidat Jean-Louis Tixier-Vignancourt; neodvisni Pierre Maitte, poujadist Paul Antier in kandidat Marcel Barbu, ki je bil poslanec 1964. leta.

Komisija za nadzorstvo nad volilno kampanjo je sporočila, da se bo lahko uprla oddajanju registriranih izjav kandidatov, ali pa jih bo lahko krajšala. To sporočilo je izzvalo številne proteste v političnih in novinarskih francoskih krogih, ker gre dejansko za cenzuro.

Senat je zaradi tega po dolgi debati odredel vsak kredit ustanovi za radiotelevizijo. S tem je radiotelevizija zašla v velike težave, ker ima primanjkljaj 600 milijonov frankov. Za ukrep je glasovalo 108 senatorjev, proti pa 98.

Državni sindikat novinarjev pa je v posebni izjavi izrazil bojazn, da bi ta ukrep pripeljal do oviranja svobode izražanja, ki ga novinarjem priznava zakon o tisku.

Zveza za človečanske pravice je tudi objavila protest proti temu ukrepu in pravi, da si je volilna komisija prilastila pravico do cenzure.

Kakor poročajo iz Pariza se je eden od treh kandidatov za predsednika francoske republike poujadist Paul Antier odpovedal svoji kandidaturi v korist kandidatu stranke centra Jeana Lecanueta. Tako bo na volitvah za predsednika države šest kandidatov.

. . . in pri nas v Avstriji

PARLAMENT PREDČASNO RAZPUSČEN

Pretekli teden je avstrijski parlament imel svoji zadnji dve redni seji, in sicer v sredo in v četrtek. Ta dan je sklenil predčasno zaključiti svojo X. zakonodajno dobo. Za ta predlog so glasovali poslanci obeh vladnih strank in poslanec Olah (bivši minister). Z istimi glasovi je bil nato odklonjen predlog Liberalne stranke, po katerem naj bi razpust parlamenta toliko odložili, da bi mogli v tem času rešiti vprašanje radijske reforme v zvezi z lanskim jesen izvedenim ljudskim plebiscitom, o čemer smo obširneje že zadnjič poročali.

Tudi ti dve zadnji seji nista potekali dosti manj burno in viharo kot ona, o kateri smo poročali prejšnji četrtek, in na kateri je bil odobren prehodni proračun za prihodnjih šest mesecev. Sicer pa je bilo opaziti med poslanci bolj tožno razpoloženje, in to menda manj zato, ker so poslednjikrat v tem parlamentarnem zasedanju skupaj, kot pa zato, ker se bo hkrati večje število znanih in vidnih poslancev (nekateri delujejo v tem svojstvu celo že od l. 1945) poslovilo od parlamentarnega življenja in dela.

Na predzadnji seji parlamenta je bilo na obširnem dnevnem redu (26 točk) več važnih zakonov, med njimi gospodarskih in zakon o finančni izravnavi. Posebno nujna je bila obravnava onih zakonov, katerih veljavnost poteče konec tega leta, ki pa morajo biti podaljšani; to posebno zadene nekatere kmetijske zakone. Pri njihovem obravnavanju je prišlo do zelo živahnih debat in medklicov.

NAPACNA KMETIJSKA POLITIKA?

Kot znano, so cene nekaterih kmetijskih proizvodov, kot n. pr. žita, mleka, masla itd., umetno vzdrževane na tej višini, in sicer s pomočjo podpore iz državne blagajne. Na gori omenjenem predzadnjem zasedanju avstrijskega parlamenta so nekateri socialistični govorniki precej ostro kritizirali sedanji način agrarnega podpornega sklada (fonda) in so pozvali Ljudsko stranko in finančnega ministra, naj se že vendar odločijo za gospodarsko zdrav in socialno pravičen podporni sistem cen kmetijskih proizvodov, kajti vprav smešno je, da n. pr. izvažamo maslo in mleko v prahu po precej nižji ceni, kot pa plačujemo oboje na domačem trgu. Kajti tak sistem ureditve cen, ki se ne ozira tudi na načelo ponudbe in povpraševanja blaga, ne more uspešno delovati.

Na isti parlamentarni seji so bili odobreni še nekateri zakonski osnutki oziroma pogodbe, in to enoglasno. Tako n. pr. državni ustavni zakon o „mokrih mejah“ med Avstrijo in Jugoslavijo (ne glede na morebitne poznejše spremembe rečnih tokov) in pogodbo med njima glede skupne državne meje (o izvedbi njene vidljivosti in o zavarovanju). Na ta način je bila meja med obema državama - sosedoma dokončno urejena.

NOV URADNIŠKI POKOJNINSKI ZAKON

je bil na dnevnem redu predzadnjega zasedanja parlamenta, potem ko ga je pregledal in obdelal finančni in proračunski parlamentarni odbor.

Glavne ugodne izpremembe novega pokojninskega zakona za javne (državne) namenske, ki bo začel veljati 1. januarja 1966, so sledeče: polno pokojnino, t. j. 80 odstotkov zadnje plače, bodo upravičenci dosegli že po 35 službenih letih (dosedaj je bilo v javni upravi potrebno 40 let). Pri nopolnem službovanju bo pokojnina prav tako odmerjena po zadnji plači z 8-odstotnim pribitkom k temu znesku. Uradniki, ki bi morali zaradi bolezni predčasno zapustiti službo, imajo pravico na priznanje dodatnih deset službenih let. Pravtako je važna nova določba, da je vdovam, ki dosedaj niso imele pravice do kakršnekoli oskrbovalnine po umrlem možu, v novem zakonu na splošno ta pravica priznana, s čimer je popravljena socialna krivica, ki se je dosedaj pojavila v mnogih slučajih. To velja tudi za ne po lastni krivdi ločene žene.

ZA „STABILIZACIJO“ ŠILINGA . . . ?

Kar naprej — iz dneva v dan — beremo v časopisju in slišimo po radiu lepe besede naših vidnih politikov o nujni potrebi stabilizacije vrednosti avstrijskega šilinga. A vse se zdi resnemu človeku, navadnemu državljanu kot nekaka velika komedija, kajti odgovorni moške v resnici samo veliko govoré, storiijo pa v tem pravcu le malo ali pravzaprav nič in zato šiling od meseca do meseca izgublja na svoji vrednosti. Naj navedemo le nekaj dejstev, ki kažejo na to oziroma dokazujejo, kako nekateri javni funkcionarji razmetavajo ljudski denar:

Podržavljeno industrijsko podjetje Hoffmann & Schranz AG na Dunaju je že zopet v finančnih težavah. Na predzadnjem zasedanju parlamenta so socialisti (vrhovni vodja podržavljenih podjetij je zvezni podkancler dr. Pittermann) predlagali, naj država temu podjetju odpiše 20 milijonov, ki jih dolguje državi, vključno temu, da je dosedaj že dobilo okoli 100 milijonov šil. iz državne blagajne na račun svoje finančne sanacije. Zanimivo, da so tudi poslanci Ljudske stranke vključno ponovni kritiki na račun neracionalnega in neekonomskega upravljanja podržavljenih podjetij glasovali za socialistični predlog in ga odobrili; le zastopnik Liberalne stranke je tak način upravljanja denarja, ki gre na račun davkoplačevalcev, ostro obsodil. (Da o tej točki parlamentarnega posvetovanja ni koroško glasilo Socialistične stranke v četrtek mičesar poročalo svojim bralcem, nas seveda ne čudi, ker bi to bila zopet ena „črna točka“ za prihodnjo volilno propagando.)

Nadalje smo brali te dni — kar ostanimo še pri podržavljenih podjetjih! —, da so tovrstna podjetja prejela od dneva podržavljenja do sedaj že nad 3 in pol milijarde šilingov, medtem ko je njihov lastnik, re-

SLOVENC

doma in po svetu

„Gor čez izaro“ za senatorja Lausheta

Ta mesec (v novembru) obhaja ugledni senator Združenih držav Frank Laushe 70 let življenja. Izšel je iz slovenske družine, ki se je izselila v Ameriko z Dolenskega. Mož je bil nadarjen fant in je študiral ter se kmalu pokazal v javnem življenju v mestu Clevelandu, kjer je ogromno slovenskih naseljencev tako izpred prve svetovne vojne, pa tudi iz zadnje svetovne vojne. Postal je župan mesta Clevelanda in potem celo guverner države Ohio, ki je ena pomembnih držav U. S. A. Pozneje je kandidiral za senatorja in zmagal je večkrat ter postal v senatu Združenih držav vodilna osebnost. Na mestu se je posebno izkazal, ker je vedno zastopal jasno smer tudi v vprašanju komunizma. Pozna razmere pri nas in zato ve marsikaj več kot drugi senatorji, ki gledajo le na trenutne trgovske in gospodarske koristi Združenih držav.

10. oktobra je slavilo v Clevelandu „Društvo katoliških borštnarjev“ svoj zlati jubilej. Udeležil se ga je tudi senator Laushe. Prisostvoval je jubilejni proslavi in slavnostnemu banketu, na katerem je tudi spregovoril. Govoril je v prijateljskem dolenskem narečju, kakor se ga je naučil od svoje mame. Začel je takole: „Kadarkoli pridem sem, me žene srce, da bi vam govoril v lepi knjižni slovenščini, pa ne morem.“ Ko je potem govoril o Slovencih, je dejal, da so vereni narod in da zato ne bodo propadli. Končal je s pozivom, da naj rojaki zaupajo in verujejo v vse lepo in dobro, ki je vsajeno v človeško dušo.

Slavje tega jubileja so lepšali pevci pevskega zbora Korotana, ki je v Clevelandu odlični pevski zbor. Potem ko so odpeli, kar je bilo na programu, so senatorju Laushetu v počastitev ob 70-letnici zapeli še pesmi „Gor čez izaro“ in „V gorensko oziraj se skalnato stran“. Pesmi so Lausheta do solz ganile. Brisal si je solze. Kot otrok se je razjokal pred vsemi. A ne le njemu, tudi vsem drugim gostom (čez 400 jih je bilo v dvorani) je šla Korotanova pesem do srca.

Pohvala slovenske povesti iz New Yorka

S septembrom je na Kolumbijski univerzi v New Yorku prevzel profesuro za slavistiko, in sicer za jugoslovanske jezike in njih slovstvo, mladi slovenski profesor dr. Rado Lenček. Te dni se je oglasil z univerze svojemu prijatelju prof. dr. Metodu Turnšku. Pravi, da je še do konca avgusta delal na univerzi of Illinois, v septembru pa je začel garati na Kolumbijski univerzi. „Iukaj se še ne vidim iz začetniškega garanja. Vendar upam, da se privadam. Oba z ženo sva z velikim zanimanjem prebrala Vašo „Božjo planino“, višarsko povest, ki ste nama jo poslali. Tematika je sijajna, problem zanimiv, zgodba napeta, pripoved lagodna, poljudno povestovanje! V zgodovinski povesti morete z vsakomer tekmovali. Imate več povedati kot kdor koli drug. Rad bi govoril z Vami o nekaterih literarnih problemih. Morda se vidiva k letu. Prav lepo pozdravljam!“

publika Avstrija, prejela od njih v obliki dividend le 1 in pol milijarde šil!

Te dni smo brali v enem izmed celovških dnevnikov kritične pripombe na račun poslovanja pri Koroški pokrajinski bolniški blagajni, med drugim to, da je šel eden od ravnateljev s predsednikom zavoda in podpredsednikom Avstrijske delavske zveze v Nemčijo nakupovat razne pisarniške stroje — torej trije visoki funkcionarji, toda nobeden izmed njih strokovnjak za nakup takih strojev! Prav tako vzbuja nevoljo dejstvo, da omenjeni ravnatelj zaposluje kar štiri tajnice, medtem ko je pri odpravljanju strank pomanjkanje osebja; enako tudi to, da se on vključ svojih zelo visokih mesečnih plač (baje okoli 12.000 šil.) vsak dan vozi s službenim avtom do svojega bivališča ob Baškem jezeru. Pravtako se šušlja o nekih nepravilnostih, storjenih po zdravniških-rentgenologih v zvezi z obračuni opravljenih presvetlitev, ki jih predlagajo omenjenemu zavodu.

Že več dni zanima javnost, pa tudi sodišče, slučaj neke lekarne iz Labotske doline zaradi njenih mahinacij pri obračunavanju zdravniških receptov s Koroško bolniško blagajno, katera je oškodovana za nekaj milijonov; dejansko pa ne trpi škode ona, temveč bolniški zavarovanci oz. vsa javnost, ki upravičeno vprašuje odgovorne, kje je kontrola, da morejo taki brezvestneži tako dolgo izvrševati svoje temne posle na škodo ljudstva.

To je le nekaj primerov nepravilnega in nepoštenega poslovanja; ob priliki se bomo pri tej nehvaležni nalogi spet nekoliko pomudili in nakazali, kje bi bilo možno delno najti vire varčevanja z javnim denarjem!

Feliks J. Bister

Ob 100-letnici rojstva dr. J. Kreka - učitelja slovenskega naroda

„Ne boj se! Suženstvo je veleizdaja, ker izdaja človeka, obitelj, narod in s tem tudi državo.“ (dr. J. E. Krek)

Pisati o dr. Janezu Evangelistu Kreku ob stoletnici njegovega rojstva ni samo navadna kulturna obveznost slovenskega kronista, temveč neizbežna naloga, več — **dolžnost!** Slovenski narod, če ne bi bil poznan po tem, da zanemarija spomine na svoje ve-

rojni dan v Sloveniji itak že v tem smislu praznuje.

Odgovor bi bil lahko kratek, ker je pač Krek bil zares prvi „učitelj slovenskega naroda“. Toda s tem odgovorom se nočemo zadovoljiti, ker bi marsikdo imel ga za frazo. Našo trditev naj objasni in utemelji naš članek. Razpravljati hočemo o človeku dr. Janezu Ev. Kreku, ne da podamo vse važne in najvažnejše točke iz njegovega življenja in dela od zibelke do groba, temveč okviru časopisnega prispevka bolj odgovarjajoči obliki, da namreč osvetlimo v raznih smereh njegovo življenjsko delo. Zapisani bomo, kar se nam zdi važno, važno zdaj — v določenem času in položaju.

Prof. Ivan Dolenc, zaslužni Krekov biograf, je zapisal v svojem temeljitem članku v Slovenskem biografskem leksikonu (I/559-565) o Kreku, da je bil „sociolog, politik, organizator, pisatelj in časnikar“. In drugega Slovenca v celem leksikonu, kateremu bi bilo dodeljenih isto število poklicev kakor Kreku. In vendar bomo videli, da je vsaka označba docela upravičena, da ni samo prazna šifra, napisana od roke posameznika, ki se sme ponašati, da je bil „Krekov sodobnik“ in to ne samo slučajno, temveč aktivno. Vsekakor se zdi bralcu, čudno, ko zazna, da bi Krek moral vse to postati v svoji razmeroma zelo kratki življenjski dobi od niti dopolnjenih 52 let. (Krek je umrl 8. oktobra 1917 v St. Janžu na Dolenjskem. Že samo dejstvo, da ga je smrt vzela slovenskemu narodu, ko je potoval v njegovi službi kot narodni poslanec in v misli za boljšo in lepšo bodočnost svojega ljudstva, priča o požrtvovalnem in nesebičnem delu narodnjaka Kreka. Hiša, v kateri je Krek umrl, šentjanski župnišče, je bilo sicer v zadnji vojni zrušeno, a spet znova postavljeno, toda spominske plošče na žalost ni obnovil do danes nobeden. Prvotna plošča se je zgubila! „Omnia omnibus“ si sicer Krek ni formalno izbral za svoje življenjsko geslo, ampak resnično dajal vsem vsega, kar je imel, v prvi vrsti pa je radodarno delil iz svoje bogate duhovne zakladnice.

Krek — politik in sociolog

Pet let po svoji promociji za doktorja bogoslovnih ved na dunajski univerzi se je dr. Krek leta 1897 spet vrnil na Dunaj, a tokrat kot narodni poslanec v državnem parlamentu. Marčne volitve 1897. leta so precej spremenile notranjepolitični položaj v monarhiji, ker so do tedaj močni nemško-liberalci zgubili lepo število svojih glasov in padli od 114 na 77 mandatov. Pridobili so krščanski socialisti in socialdemokrati.

Pet let po svoji promociji za doktorja bogoslovnih ved na dunajski univerzi se je dr. Krek leta 1897 spet vrnil na Dunaj, a tokrat kot narodni poslanec v državnem parlamentu. Marčne volitve 1897. leta so precej spremenile notranjepolitični položaj v monarhiji, ker so do tedaj močni nemško-liberalci zgubili lepo število svojih glasov in padli od 114 na 77 mandatov. Pridobili so krščanski socialisti in socialdemokrati.

Toda tudi južni Slovani so dodali svojim 24 mandatom od 1891. leta pet novih. Začela se je tako zelo razgibana doba še mladega in precej nerazvitega avstrijskega parlamentarizma. Vladni kabineti so se menjali kakor aprilsko vreme. Še novembra leta 1897 je moral odstopiti ministrski predsednik grof Kazimir Badeni, sledil mu je Pavel pl. Gautsch, a njega je že marca 1898 nadomestil grof Franc pl. Thun, ki tudi ni mogel vpeljati red in mir. Delo v parlamentu je bilo skoraj docela onemogočeno. Če niso ovirali ravno Nemci z metodo obstrukcije (motili govornike ali sam namenoma dolgo in brez posebne vsebine govoriti v parlamentu), so to delali Čehi.

Tako je sam cesar Franc Jožef I. dejal o svojem parlamentu maja 1900: „Postali smo v zasmeh vsemu svetu, da je res sramota.“ Vzrok temu pa je bilo treba iskati pri vladnih in dvorskih krogih, celo pri cesarju samem, ker vsi skupaj niso pokazali dovolj razumevanja za potrebe in pravice svojih slovanskih narodov. Poleg tega je hiša na Ringu postala tedaj tudi priljubljena arena za marsikatero duhovno dvoboje in bitke med katoliškimi konzervativci ali „ultramontanji“, kakor so jih še imenovali, ker so

Likovna umetnost:

JANEZ BERNIK V „GALERIJI 61“

V „Galeriji 61“ so v torek odprli razstavo mladega slovenskega slikarja Janeza Bernika iz Ljubljane. Umetnik razstavlja: olja, gvaše, radiranke in skulpture.

Razstava v „Galeriji 61“ (Bahnhofstr. 24, V. nadstropje) je odprta do 7. decembra, od ponedeljka do petka popoldne od 16. do 19. ure.

Jim nasprotniki očitali, da gledajo čez gore (lat. mons = gora) v Rim in se ravna po rimskih, torej papeških direktivah, in njeni napadalci, pristaši Schönererjevega proticerkvenega gibanja pod znanim geslom „Los von Rom!“. Mladi dr. Krek pri vseh teh bojih ni stal ob strani, kajti on je v času svojega študija na Dunaju spoznal vse različne duhovne struje. Tedaj je naltel na Vogelsangove ideje krščanskega socializma, ki jih je z veseljem osvojil za svoje lastno življenjsko delo. Ravnotako pa je Krek v tem času temeljito proučil nasprotno tendenco, bodisi nemški nacionalni liberalizem ali dialektični materializem (marksizem). (Dalje prihodnjic)

Slovenci razkropljeni po vsem svetu

Prihodnja nedelja je „izseljenska nedelja“, ko se Slovenci po vsem svetu spominjajo svoje domovine pa tudi po vsem svetu raztresenih rojakov in rojakinj.

Slovenci kraji so sorazmerno gosto naseljena dežela, če pomislimo, da zavzemajo večinoma hribovit, delno srednje in celo visokogorski svet ter sorazmerno malo plodnega ravnega sveta. Ko se je njihovo prebivalstvo v drugi polovici preteklega stoletja začelo hitreje množiti, je bilo premalo zemlje, da bi mogla preživeti vse in zagotoviti vsem primeren obstanek. Odveč na delovna sila, ki ni mogla najti zaposlitve doma, ne v bližnjih mestnih naseljih, je šla za delom in zaslužkom na Hrvaško, v Avstrijo, pa tudi na Nemško, v Francijo in končno preko morja v daljno Ameriko.

Pred drugo svetovno vojno smo računali, da je raztresenih po svetu preko pol milijona slovenskih ljudi, od tega nekako 400 tisoč v Ameriki, ostanek pa v Nemčiji, Belgiji, Holandiji in Franciji.

Glavni izseljenski tok v Združene države je bil zaključen s prvo svetovno vojno. Med obema vojnami je prišlo sorazmerno le malo slovenskih ljudi v Združene države. Nov tok s 50.000 ljudmi se je usmeril sem znova po drugi svetovni vojni.

Večji del te množice je našel nova domovanja v Argentini, manjši v Združenih državah in Kanadi ter celo v daljni Avstraliji. Danes menda ni dežele, kjer ne bi živel kak Slovenec.

„Zveza Slovencev v inozemstvu“ slika ne-

kako takole naselitev Slovencev v raznih državah Evrope.

Na Angleškem jih naj bi bilo okoli 750, v Belgiji okoli 2500, v Franciji okoli 30.000, v Holandiji okoli 600, na Nemškem 6000, na Švedskem 500, v Avstriji in Italiji (izseljencev, ne Slovencev na strnjeni slovenski zemlji) po nekako 10.000.

Družin je največ na Angleškem, v Belgiji, na Holandskem in v Franciji, fantov in moč v Nemčiji in v Franciji. Dekleta so povsod, toda v veliko manjšem številu, ker sorazmerno manj beže preko meje v tujino kot moški.

Starostno razmerje je zelo različno. V Angliji, Avstriji in Italiji, Belgiji, deloma Franciji, zlasti pa v Holandiji prevladuje srednja življenjska doba 40 do 50 let. Mlada generacija živi v Nemčiji in deloma v Franciji.

Vzroki izseljevanja so različni, pred drugo svetovno vojno so bili pretežno gospodarski, po njej pretežno politični in v največji dobi politično-gospodarski. Največ so se ljudje nekaj selili iz okolice Celja, iz Prekmurja, iz Slovenskega Primorja, iz Suhe krajine, iz Bele krajine in s Krasa, so-

(Dalje na naslednji strani)

Kmalu že si boš izbral, kar boš za Božič daroval!

KOROŠCI - kupujte vedno le v domačih trgovinah!

Die Kärntner Slowenen

Eine Stellungnahme zur Studie Dr. Theodor Veiters über das Minderheitenproblem in Kärnten

Dr. Veiter irrt auch, wenn er behauptet, daß die Slowenen ohne politische Organisation waren, denn der Verein „Slovensko katoliško-politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem“ wurde nach der Volksabstimmung wieder errichtet und es stimmt auch nicht die Behauptung, daß mit der Auflösung der slowenischen Partei im Ständestaat sich die slowenische Partei in den slowenischen Kulturverband umgewandelt hätte.

Bereits 1908 wurde als Zentrale aller slowenischen lokalen Bildungsververeine die „Slovenska krščanska socialna zveza“ (Slovenischer christlich-sozialer Verband) von Dr. Lambert Ehrlich, dem damaligen Theologieprofessor am Priesterseminar in Klagenfurt, gegründet. Allerdings wurde der Name des Verbandes 1937 in den Namen „Slowenischer Kulturverband“ abgeändert.

Während der Verhandlung um den österreichischen Staatsvertrag hatte der damalige österreichische Außenminister Dr. Karl Gruber in Moskau ausdrücklich erklärt, daß im zweisprachigen Gebiet Kärntens eine mustergültige Lösung des Schulproblems durch die zweisprachige Schule geschaffen wurde. Diese Darstellung gab der Außenminister vor einem internationalen Forum und normalerweise wäre daraus für die österreichische Regierung die moralische Verpflichtung erwach-

sen, an dieser Lösung festzuhalten, und sie nicht im Verordnungswege zu liquidieren.

Eine völlig irrtige Behauptung bringt Dr. Veiter in der Nummer 39 der „Furche“, wo er schreibt, daß bis 1920 in Klagenfurt eine slowenische private Lehrerinnenbildungsanstalt bestand. Dr. Veiter scheint dies mit der damals von den Ursulinen geführten Lehrerinnenbildungsanstalt zu verwechseln.

Desgleichen stimmt auch die Behauptung nicht, daß beim bischöflichen Ordinariat eine slowenische Abteilung bestehe, und daß in zwei Kirchen in Klagenfurt ausschließlich slowenisch gepredigt werde. Den Slowenen in Klagenfurt steht lediglich die neue Priesterhauskirche in der Tarviser Straße sonntags von 9—10 Uhr zur Verfügung.

Wenn Dr. Veiter bezüglich der slowenischen Priester feststellt, daß sie in der Bevölkerung Einfluß genießen, so können wir diese Tatsache nur darauf zurückführen, daß diese Geistlichen aus der bodenständigen Bevölkerung stammen, mit dieser in Leid und Freud verbunden waren und sind, daß sie nicht Beamte sind, sondern sich für die Volksbildung und auch für die wirtschaftliche Selbsthilfe der Slowenen große Verdienste erworben haben. Wenn zur Zeit der Monarchie wegen des Priestermangels in Kärnten eine gewisse Zahl von Theologen aus der Steiermark und aus

dem tschechischen Lebensraum nach Kärnten zuwanderten, so müssen wir auch festhalten, daß eine solche Zuwanderung aus dem deutschen Reich festzustellen ist. Wir glauben aber schon festhalten zu müssen, daß der slowenische Priester dem Verlangen nach der deutschen Predigt entsprach und entspricht, wenn diesem Verlangen religiöse Motive zu Grunde lagen und liegen.

In seinen weiteren Ausführungen bringt Dr. Veiter eine ganze Reihe von Beispielen mustergültiger Lösungen von Minderheitenproblemen, so vor allem in Finnland und an der deutsch-dänischen Grenze und empfiehlt auch bei der Behandlung von österreichischen Volksgruppen Großzügigkeit im Interesse Österreichs und im Interesse der Volksgruppen selbst. Was über die Einstellung der österreichischen Großparteien zur Minderheit in der Studie Dr. Veiters ausgesagt wird, mag wohl stimmen. Selbstverständlich bestimmt die Linie der Partei diese selbst, nicht aber die Minderheit.

Wenn man noch ein Wort zur Frage der Zahl der Slowenen sagen wollte, so überraschen uns die Berechnungen Dr. Veiters, weil sie nicht stimmen können.

Die Volksabstimmung 1920 ergab allein in der Zone A

für Österreich	22.000
für Jugoslawien	15.000

Stimmen.

Wenn wir die Volkszählungsergebnisse, die nur das Gebiet, das zur Republik Österreich gefallen ist, berücksichtigen, so ergeben sich nach der Zusammenstellung von Dr. Veiter:

1910	65.024
1923	37.224
1934	26.700
1939	über 45.000
1961	10.524 Slowenen.

Dr. Veiter errechnet in seiner Studie 13.000 — 14.000 Slowenen. Schon allein die Schülerzahl am slowenischen Gymnasium — im diesem Schuljahr sind nahezu 400 Schüler eingeschrieben — widerspricht dieser Zahl vollkommen, denn es müßten ja 3% der gesamten slowenischen Bevölkerung das slowenische Gymnasium besuchen. Tatsächlich aber besuchen in Kärnten ca. 0,75% der Bevölkerung Gymnasien und Realgymnasien, das wäre auch annähernd die Basis für die Errechnung der Slowenenzahl. Für jeden denkenden Menschen ist es wohl einleuchtend, daß hier ein Zahlenspiel vorliegt, das nicht energisch genug abgelehnt werden kann. Es ist unsinnig zu behaupten, daß in Kärnten heute 100.000 Slowenen leben, genau so unsinnig aber ist es, von nur 10.000 Slowenen zu sprechen. Irgendwo in der Mitte würde man der Wahrheit am nächsten kommen.

Aus dem Literaturverzeichnis ist aber eindeutig zu ersehen, daß es bei der Studie Dr. Veiters über die österreichischen Volksgruppen um eine ernst zu nehmende Arbeit geht.

Noch ein Schlußwort zur großen Aufregung der nationalen Herren. Es ist gewiß erfreulich, daß sie durch die zahlreichen Telegramme an die Regierung und an die Parlamentarier unserer Post unter die Arme greifen, aber eines können wir diesen Herren versichern, sie werden die Slowenen nicht zum Verstummen bringen.

Dr. R. M.

Naše prireditve

VABILO

na pretresljivo dramo iz narodne preteklosti
PLAVZ.

Igrajo, pojejo in rajajo Selani.

Prireditev bo 8. decembra 1965, ob 2. uri popoldne v Mestnem gledališču v Celovcu. Predprodaja vstopnic pri Dušnopastirskem uradu v Celovcu, Viktringer Ring 26, tel. 53-48. Vsi prisrčno vabljeni!

ABSOLVENTKE GOSPODINJSKIH ŠOL!

Priporočno ste vabljene, da se udeležite srečanja, ki bo v St. Rupertu, 28. novembra, ob dveh popoldne z običajnim pisanim vzgojno-poučnim, kulturnim in zabavnim sporedom!

Na svidenje! Pričakujemo vas!

Vabi odbor Zveze absolventk gospodinjskih šol.

PESNIK IN PISATELJ CVETKO GOLAR UMRL

Na svoji domačiji v Ljutomeru, le v 87. letu starosti umrl v petek, 19. novembra, po daljši bolezni pesnik in pisatelj Cvetko Golar.

Cvetko Golar se je rodil 4. maja 1879 v Gostem pri Sori.

O pokojnem pesniku bomo povedali prihodnjič nekaj več.

STARI GRAD NAD MALOŠČAMI (Poroka)

Bilo je 9. novembra 1903, ko so se pri Bukovniku pri Starem gradu odpravljali s svojo nevesto Micko v St. Peter k poroki. Tu jo je pričakoval s svojimi svati ženin Jože Sticker. Polkojni gospod župnik Matej Ražun je blagoslovil to zvezo in izročil narodno-versko izročilo Stikrove hiše mlademu paru, da ga čuvata kot zenico svoje ga očesa. Zvesto sta izpolnjevala svojo nalogo. Dva meseca po smrti rajnega Stickerja, tedanjega ženina (umrl je 20. februarja 1942) je bil sin njegov, tudi Jože po imenu, izseljen v dokaz, da je oče zvesto čuval svetinje svojih prednikov in ju zvesto izročil svojemu sinu.

In bilo je 17. oktobra 1965, ko so se pri Starem gradu nad Maloščami zopet odpravljali v St. Peter k poroki. Cvančarjev Hanzel Truppe je zbral svoje svate in se pripeljal, da povede Stikrovo Micko, vnučkinjo rajnega Stikrovega očeta, tedanjega ženina, pred poročni oltar podružne cer-

uri poročne nedelje mu je nevesta-hčerka položila sveže rože na grob in prižgala blagoslovljene sveče. Če ji ni zaigrala solza v dekliških očeh, ko se je postavljala od groba kot dekle? Gotovo je ponavljala besede, ki so jih v žalosti dali Stickerjevi kot bodrito sebi na nagrobni križ:

„Duh Vaš, oče, biva med nami,
v težkih urah stojte nam ob strani!“

Želimo, da bo ta duh ateja in deda in pradedov spremljal Micko na novem domu v novem okolju v novem času...

V Ratečah pri Ločah so se svatje zbrali v gostinskem podjetju Mickine svakinje, ge. Uršičeve, ki je bogato postregla z jedajo in pijačo. Mnogo domačinov je prišlo za svati k Uršiču, da se še ti v družabni skupnosti povešejo z mladim parom. In zapeli smo našo veselo napitnico:

„Kol'kor kapljic, tol'ko let,
Bog Vama daj na svet živeti.
Živijo, oj živijo, živijo na svet...“

SELE

(Imamo novega župana)

Po smrti Simona Ogrisa smo sedaj dobili novega župana. V petek, 12. novembra, je bil za župana izvoljen g. Herman Velik, šolski vodja na Zvrhnjem Kotu.

Tako je po dolgem času zopet župan iz Kota. Pred 70 do 80 leti je namreč bil župan Janko Kelih, pd. Zvrhnji Mlečnik na Kotu, pred njim pa njegov sosed Primož Mlečnik. Takrat je rabil župan do občinske pisarne dobri dve uri in je moral pot prehoditi peš in po dolgih klanjih navzgor in navzdol. Seveda je bilo takrat občinskih poslov mnogo manj kakor sedaj in ni bilo treba po uradnih potih biti v pisarni kakor sedaj. Novi župan pa mora z avtom po lepi cesti prav lahko v občinsko pisarno, poleg tega je pisarna z Zvrhnjim Kotom tudi zvezana s telefonom.

Novega župana čakajo brezdvomno težke naloge. Zato pričakuje domače prebivalstvo pri izvrševanju njegovih dolžnosti upravičeno zasledovanje poti, ki naj bo v korist vsem občanom.

PODRAVLJE — SKOČIDOL — WERNBERG (Ljudski misijon)

Od nedelje, dne 24. vinotoka do 1. listopada (svinsveti) — nihče ne pravi „vsi svetli“ je bil pri nas po dvanajstih letih zopet slovesni farni ljudski misijon. Vohila sta ga č. g. dr. Jakob Kolarič CM iz St. Jakoba v Rožu, redovnik, ter Franc Brumnik, rektor doma Duhovnih vaj v Tinjah.

Farani so popred prešli v vseh 11 vaseh tiskane sporede svetega misijona z navedbo časa, govorov, pobožnosti in tudi jezika pridig. Bilo je namreč 30 pridig, oziroma nagovorov v nemščini in 21 v slovenščini. Misijonarja sta opravila to duhovno naporeno delo z veliko umnostjo, duhovitostjo, točnostjo, vzornostjo in potrpežljivostjo ter govorniško spretnostjo.

Pobožnosti z misijonskimi premišljevanji so bile v cerkvi misijonskega reda CPS v Wernbergu, v skočidolski farni cerkvi in v podružnici v Podravljah.

Na večer je ob dnevnem sklepu zvonil misijonski zvon in tako opominjal navzoče in odsotne vseh vasi k molitvi in pokori. Vsi so ga slišali, a ne vsi poslušali! Mnogo je bilo gorečih in stanovitnih, nemalo pa tudi hladnih, nepristopnih.

Težko dni sta nosila za nas vse pobožne in hladne, v veri trdne in v veri omahljive preč. g. misijonarja. Končno sta podelila udeležencem ljudskega misijona tudi papeški blagoslov s popolnim odpustom pod navadnimi pogoji. Kdor se tega izredno milostnega časa ni udeležil, je zamudil, oziroma ni pridobil raznih dobrih in zaslužnih del za dan smrti, sodbe in vso večnost. Vsak kdor je bil zraven, se bo veselil, kdor pa je iz nemarnosti izostal, naj bi pa to brezbriznost zdaj obžaloval!

S tedeumom (zahvalno pesmijo) so ti osmeri milostni dnevi odšli od nas v preteklost. Da bi delovali tudi še v bodočnost! Misijona se je s spodbudnim pismom iz Rima spomnil tudi naš prevz. škof dr. Jožef Köstner.

DOBRLA VES

Naše zadružništvo

Letos obhaja hranilnica in posojilnica v Dobrli vesi svojo 75-letnico obstoja. V nedeljo 28. novembra 1965 bosta občni zbor in proslava. Ob tej priliki naj napišemo za naše bralce nekaj o zadružnosti.

Zadružna ideja je starejša od zadružnega zakona. Najbrž je zadruga najstarejša oblika skupnega gospodarjenja. Najstarejša kreditna zadruga v Avstriji je naša Hranilnica in posojilnica v St. Jakobu v Rožu.

Kako nastane zadruga? Ako se večje število ljudi zbere in zedini, da bi si skupno pomagali med seboj nastane zadruga. Kot vsako podjetje tako rabi tudi zadruga svoj osnovni kapital. Pri delovnih zadrugah je to predvsem zemljišče ali so to stroji. Te dobrine dajo člani kot svoj delež.

Pri kreditnih in blagovnih zadrugah se deleži vplačajo v gotovini. Ako ima zadruga 100 članov in vplača vsak član 1000 šilingov ima potem zadruga 100.000 šilingov kapitala. Ta denar lahko posodi svojim članom ali ga porabi za nabavo blaga, n. pr. gnojil ali semenja; to blago da potem članom do žetve na kredit (na upanje).

Iz tega primera je razvidno, da še tako visoki deleži ne zadostujejo, da bi imela zadruga dosti denarnih sredstev. Zato jemljejo kreditne zadruge hranilne vloge ne samo od članov, ampak tudi od drugih in jim plačajo zato še obresti. Ni vedno tako, da bi dobil za vložen denar obresti, n. pr. ako vložiš kot tujec pri švicarski banki, ne dobiš obresti, temveč moraš celo nekaj plačati, da ti tvoj denar shranijo. Vsak vlagatelj pa vloži denar le tam, kjer mu jamčijo da bo dobil denar tudi nazaj. Člani naših hranilnic in posojilnic jamčijo s svojim celotnim premoženjem — po razmerju deležev — za vse obveznosti zadruge.

Blagovne zadruge imajo omejeno jamstvo. Te zadruge dobijo kapital tako, da člani oddajo svoje pridelke zadrugi in šele ko jih ta vnovči, dobijo plačilo za to.

Iz tega je razvidno, da mora biti poslovanje zadruge pravno urejeno. Predvsem pa tudi razmerje med člani. Zato si zadruga ob ustanovitvi določa pravila — to je pogodba med zadružniki. Ta pravila sme spremeniti zopet le občni zbor — to je zbor vseh članov. Ker pa ne morejo biti pri upravljanju zadruge prisotni vsi člani, izvoli občni zbor iz svoje srede upravni odbor, ki vodi zadružne posle po trgovsko-gospodarskih načelih. To se pravi, kar je v korist zadrugi, sme odločati upravni odbor sam, kar bi pa obremenjevalo ali oslabilo, pa le s privoljenjem občnega zbora. Člani zadruge volijo v upravni odbor — ki mu načeluje — samo može, ki imajo gospodarske izkušnje in ki poznajo tudi ustrezne zakone. Med nje spada seveda v naših zadrugah tudi poslovodja, na katerem leži največ skrbi.

Pred vojno smo imeli namesto sedanjege upravnega odbora načelnike, ki so vodili posle zadruge. Enako imamo sedaj namesto računskega pregledovalca cel nadzorni odbor. V tem so predvsem izkušeni

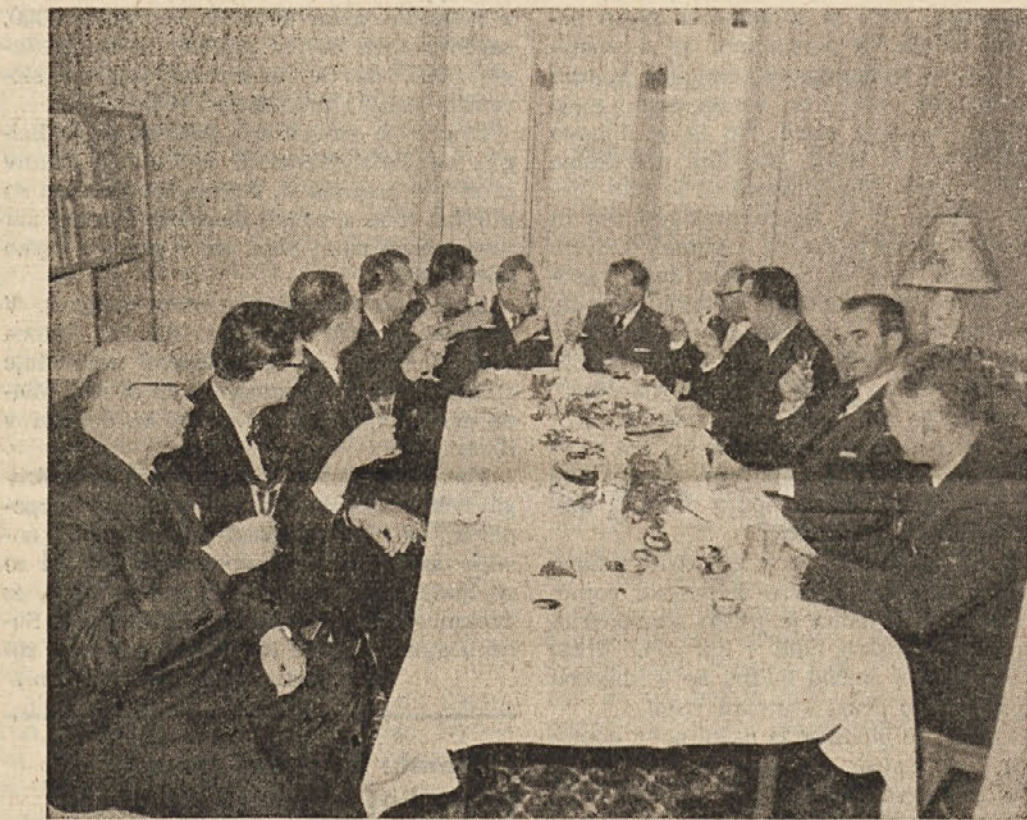
VABILO

HRANILNICA IN POSOJILNICA
DOBRLA VES

vabi vse člane in prijatelje na proslavo
v nedeljo, dne 28. novembra 1965 z
naslednjim sporedom:

- ob 8.30 uri sv. maša z adužnica za umrle člane v farni cerkvi;
- ob 13.30 uri občni zbor v hotelu Rutar;
- ob 15.00 uri jubilejna proslava z nastopom pevskega zbora in kulturnim programom v hotelu Rutar.

Upravni in nadzorni
odbor.

Ob priliki svojega obiska v Ljubljani na povabilo Izvršnega sveta Slovenije so bili sprejeti predstavniki koroških Slovencev tudi od avstrijskega generalnega konzula, dvornega svetnika dr. Riesenfelda.
(Na sliki v sredini na desni)

Slovinci razkropljeni po vsem svetu (Nadaljevanje s 3. strani)

razmerno malo pa iz Gorenjske in večjega dela Štajerske ter Koroške. Izseljevanje še ni ustavljeno, teče dalje iz leta v leto, ljudje beže v tujino, ker menijo, da se v tujini veliko boljše živi. Danes odhajajo tudi v Avstrijo, kjer naj bi se nabralo že do 35.000 slovenskih ljudi, če ne celo več. Točnih številk še niso dognali.

Novi izseljenski rod je razgiban, prožen in se naglo prilagodi svetu. Hitro se nauči tujega jezika in se skuša živeti v nove razmere.

Večika večina izseljencev ima le osnovno šolo, to velja zlasti za one izpred druge svetovne vojne. Po tej je odšlo v tujino tudi večje število slovenskih ljudi s srednjimi in visokimi šolami, ki se postopno uveljavljajo v svojih poklicih. Imamo celo vrsto slovenskih zdravnikov, univerzitetnih profesorjev, inženirjev in drugih strokovnjakov na primer v Združenih državah in v Kanadi, v manjši meri tudi v posameznih deželah Evrope in v Avstraliji.

Ponekod so si slovenski izseljenci organizirali slovenske šole in tečaje za svoje otroke. Take šole obstoje v Severni Ameriki, v Argentini, v Avstraliji, pa tudi v Angliji in Franciji.

Slovenski izseljenci na splošno dobro služijo, ker so znani kot pridni in sposobni delavci, pa naj bodo že v tovarnah, v obrtniških delavnicah, na polju ali v pisarnah.

Kjer so se Slovenci naselili, so si ustanovili svoja društva, družabna, prosvetna in pevska, začeli graditi narodne domove in ustvarjati slovenske fare.

Vrsta listov in časopisov vzdržuje vezi

kve sv. Petra in da jo odpelje na svoj dom pri Starem gradu.

Napolnili smo cerkev, da bi se udeležili poročne svete maše, ne zato, da bi pasli svojo radovednost, ampak da bi s svojo udeležbo dali nevesti zagotovilo, da smo ji hvaležni za zvestobo farni mladini in za pomoč in delo v njenih skupinah. Kot prošnja nam je vrela pesem iz src, da ne bi pozabila te pesmi in da bi jo posredovala bodočemu rodu na novem domu.

V imenu fare je izpovedal zahvalo g. župnik, ki je mladi par poročil. V imenu farne mladine, dekanjskega in pokrajinskega vodstva, katerim je nevesta bila voditeljica, se je zahvalila nevesti Habnarjeva Marta, tačasna farna in dekanjska voditeljica dekliške mladine. Igralci farne igralske skupine pa so se oddolžili svoji sotrudnici že v četrtek pred poročno nedeljo, ko se fantje in dekleta obhajali pri Stikru večerjo, slovo. V priznanje nevestinemu delovanju so tudi sv. oče poslali po svojem državnem tajniku, kardinalu Cicognaniju, apostolski blagoslov kot poročstvo obilnega božjega blagoslova mlademu paru na skupno življenjsko pot.

Poroče sta se udeležila tudi oba gospoda Krištof, da želita svoji primicijski nevesti, oziroma duhovni sestri, vse dobro na novo pot. Le eden je manjkal, prerano umrl oče neveste, dobri Stikrov atej. V jutranji

med slovenskimi izseljenci v posameznih deželah, pa tudi med izseljenci v raznih deželah in na raznih kontinentih, kot je temu dokaz prav dnevnik „Ameriška domovina“, ki izhaja v Clevelandu in mesečnik „Naša luč“, ki izhaja tu v Celovcu.

ležev. Zato imajo člani, ki imajo več deležev pri glasovanju več glasov, vendar ne več kot deset. S tem je onemogočeno, da bi bogataš prevladal zadrage.

Hranilnica in posojilnica Dobrla ves, registrirana zadruga z neomejenim jamstvom ima precej lastnega premoženja. Posestvo je kupila v prosti pogodbi pod vodstvom prvega načelnika g. Sumaha še pred prvo svetovno vojno. Sicer ni namen kreditne zadruge imeti zemljišče, vendar je to dodatno jamstvo za člane in vlagatelje.

Pri hranilnici lahko vsakdo naloži svoj denar. Hranilnica opravlja tudi prenakazila denarja. Posojila pa lahko dobi le član zadruge. V zadrugo je treba pristopiti pravočasno in ne šele tedaj, ko si v stiski. Kdor vlaga svoje prihranke pri domači hranilnici, pomaga njej in s tem tudi drugim — ta ima tudi predpravo da bo njemu zadruga pomagala. Ako potrebuješ posojilo, moraš pravočasno vložiti prošnjo, ker poslovodja ne sme sam izplačevati posojil. Predvsem pa poslovodja ne sme sprejemati novih članov, ker je to naloga upravnega odbora. Iz tega je razvidna prednost stalnega članstva.

Zato je treba vse to dobro premisliti in pristopimo k naši gospodarski skupnosti, kajti v našem skupnem delu je naš skupni blagor!

France Rutar

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PETEK, 26. 11.: 14.15 Poročila, objave. Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. Domače vesti zbira Blaž Singer. — Iz ljudstva za ljudstvo. — SOBOTA, 27. 11.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. Voščila. 18.25 Na dom obujaš mi spomin... — NEDELJA, 28. 11.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 29. 11.: 14.15 Poročila, objave. Kaj smo pripravili? Pregled sporeda. Športni mozaik. 18.00 Za naše male poslušalce. — TOREK, 30. 11.: 14.15 Poročila, objave. Ljubljanski komorni zbor poje pod vodstvom Milka Škoberneta. — SREDA, 1. 12.: 14.15 Poročila, objave. Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 2. 12.: 14.15 Poročila, objave. Dr. Metod Turnšek: Ljudski koledar. Prof. Marijan Rus: Četrtno petminutno kritično razmišljanje o svetu in ljudeh.

Oglašuj v našem listu!

Najlepša božična darila do-
bite pri urarskem mojstru

Gottfried Anrather

Klagenfurt, Paulitschgasse 9

Popravila izvršim takoj in
solidno, kupujem in zame-
njam zlato in srebro (tudi
srto zlato).

Möbel
KAWA

Lastnik: HANZEJ KOVAČIČ
VILLACH - BELJAK GERBERG. 6

Š KOWA-pohištvom
si PRAZNIKE olepšaj!

SPALNICE, 7-delne, breza, Macore	6780.—
OMARE ZA DNEVNE SOBE v moderni izvedbi, s stole vitruino in barvom, Polyester	3760.—
OBLAZINJENE GARNITURE, sestoječe iz kavča z avtomatično pre- stavo in 2 foteljema. Izredna cena!	3620.—
MIZE ZA DNEVNE SOBE, Polyester	960.—
MIZE ZA DNEVNE SOBE, orehov furnir ali Polyester	od 600.—

Velika izbira
OGLEDAL ZA DNEVNE SOBE

- Brezplačna dostava na dom
- Lastna dobava kredita
- Izdelava tudi po naročilu

Prenovitev in povečanje cerkve v Kazazah

O blagoslovitvi naše župne cerkve ste brali poročilo v zadnji številki „Našega tednika“. Toda prej je bilo opravljeno o-
gromno delo in prav je, da ga poznamo in
potem moremo ceniti delo vseh, ki so pri
tem sodelovali. Cerkev bo preživela sto-
letja, obiskovali jo bomo mi in naši potomci,
naj vedo, kako in s kakimi žrtvami je
bila prenovljena.

19. julija leta 1964 je bila zadnja božja
služba v farni cerkvi, združena s poroko.
Takoj naslednji dan so se naši možje in
fantje zagnali na delo, izpraznili cerkev in
še isti dan je cerkveni restavrator g. Luka
Arnold odpeljal oltarje v Celovec, g. Ru-
dolf Novak pa orgle. Čeprav te še niso bile
posebno stare, napravil jih je leta 1906
Franc Grafenauer, pa so bile na našo veliko
žalost v takem stanju, da se jih ne splača
popravljati. Tako ima sedaj naša cerkev
edino napako, da nima orgel. Pa kaj hoče-
mo: ob sedanjih dolgovih si ne moremo
privoščiti tako dragih orgel, stale bi vsaj
100.000 šilingov. Bomo morali nekaj časa
potrpeti ob harmoniju, pa smo tembolj za-
dovoljni s pevci in našim organistom g. Flo-
rijanom Becelnjom, ki že 40 let igra, poje
in vodi cerkveni zbor in upamo, da ga bo
še toliko časa, da bo prekosil starost orgel.

Tudi tu se je pokazalo kot navadno pri
starih hišah: ko začneš popravljati, šele
vidiš, kaj vse je še treba popraviti. Najprej
smo hoteli cerkev le podaljšati, potem pa
se je pokazalo, da bi bila cerkev prenizka,
obok premajhen, okna premajhna in ostreš-
je in streha slaba. Vodilna misel pri pove-
čavi cerkve pa je bila, da naj bo cerkev
enoten prostor, kjer bomo kot v družinski
izbi vsi skupaj kot bratje in sestre v Kri-
stusu in ne ločeno po stebrih kot prej, in
da popolnoma vsi vidijo oltar, ki naj bo
središče, ne le cerkve, ampak tudi vsega
našega življenja. Zato je lepo, da v novi
cerkvi ni več tistih velikih mogočnih steb-
rov.

Posebnost prenovljene cerkve in kar daje
zgodovinsko vrednost, je „Spomin na Bre-
zo“, kar tudi piše na steni kora. Ko je mo-
rala Breza umreti in jo je potopila zajezena
Drava, je v „testamentu“ zapustila malo
premoženje farni cerkvi, slike na stropu pa
naj bodo v kazaški cerkvi večni spomin
na rajno Brezo. Zelo umetniško in posre-
čeno jih je restavriral g. Luka Arnold in
jih namestil na strop in steno kora in tako
v cerkvi kljub prenovitvi zadira častitljiva
starost in domačnost. Restavriral je tudi
oltarje kakor le on zna, da so sedaj kakor
cvetlični šopek in nas povezujejo s prejš-
njo cerkvijo.

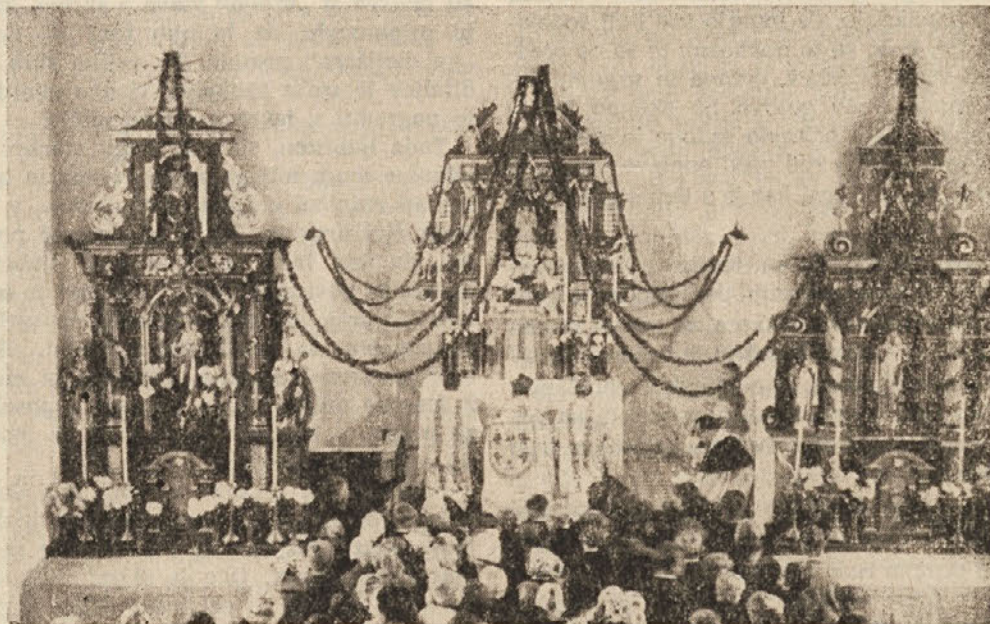
Gradbena dela je izvršilo podjetje Hans
Primig iz Grebinja. Posebno moramo po-
hvaliti polirja Jožefa Burgerja iz Gorenč,
ki je kot praktičen in izkušen marsikaj
prispeval, da je cerkev tako posrečena. Bil
pa je tudi priden, domač in zelo veren, da
ni bil zraven le z glavo, ampak tudi s sr-
cem. Zato nam je bilo res hudo, da se je
letos koncem aprila z avtom smrtno pone-
srečil, ko je vanj vlak zavozil. Naj ga Bog
tudi za skrbno delo pri naši cerkvi poplača!

Novo streho z eternitom in žlebove je
oskrbela tvrdka Mayerbrugger iz Celovca,
strelvod podjetje Zöchling iz Celovca, tla
v cerkvi podjetje Erbesnig iz Velikoveca,
elektriko Anton Pesjak iz Zirovnice pri
Sinči vesi, vrata in spovednico Edvard Re-
hak iz Sinče vesi, ki je pred nekaj leti tudi
napravil cerkvene klopi, okna pa tvrdka
Leitl iz Celovca. Prav okna s katedralnim
steklom dajejo cerkvi prijazno svetlobo tu-
di v mračnih dneh in tisto veselje, ki naj
bo predpoda nebeškega veselja. Tesar-
ska dela je izvršil mojster Franc Srienč
iz Suhe. Načrt prenovitve cerkve je pripravil
škofijski ing. Klinger Klemen, ki sedaj že
iz večnosti gleda in se veseli tako uspešno
povečane cerkve.

Stroški so seveda tako veliki, da bi vas
glava zbolela, če bi videli številke. Nekaj
je krila odškodnina, ki jo je dala Družba
dravskih elektrarn OeDK za porušeno po-
družnično cerkev v Brezi, prispevala je tu-
di škofijska finančna zbornica, toda tudi
farani so mnogo žrtvovali. Zahvaliti se mo-
ramo vsem, ki so se tako požrtvovalno lo-
tili sitnega dela — pobiranja prispevkov, pa
tudi vsem, ki so darovali. Stroški bi bili
seveda še mnogo večji, če ne bi farani tudi
sami pomagali z delom pri podiranju, spravl-
ljanju in vožnji materiala, čiščenju cerkve
itd. Veliko pomoč so izkazali možje, ki so
sami pobarvali cerkev, posebno pa mora-
mo pohvaliti tiste, ki so se lotili težavnega
in nevarnega dela, da so pobelili in pobar-

vali zvonik, da ima vsa cerkev sedaj tudi
na zunaj novo obleko. Kljub vsej pomoči
faranov pa ima cerkev še veliko dolga in
če ima kdo kaj denarja odveč, ga lahko
dobro spravi blagajni božje hranilnice.

Tudi pokopališki križ je nov in so ga bla-
goslovili g. kanonik Zechner ob blagoslo-
vitvi cerkve. Napravil ga je zastoj domači
„mojster“ iz macesnovega lesa, ki ga je da-
roval kmet domačin: oba sta iz družine cer-

G. kanonik Zechner blagoslovja povečano cerkev v Kazazah. Na glavnem oltarju je mučenec sv. Vid, na desnem Srce Jezusovo, na levem Srce Marijino.

Poromali smo v Rim

Ko smo brali v Tedniku o romanju h
Gospe Sveti, se mi zdi, da bi le bilo prav,
ako napišemo tudi nekaj o našem sloven-
skem romanju v večno mesto.

Zglasilo se nas je lepo število. 40 roma-
jev je zasedlo Sienčnikov avtobus. Približ-
no toliko Slovencev se je vozilo tudi z vla-
kom.

Kot ena družina smo se v skupni jutran-
nji molitvi priporočili v božje varstvo. Pri-
poročili smo se tudi našima skrbnima voz-
nikoma, da bi nas srečno vozila po dolgi
poti — in spet srečno pripeljala nazaj na
naše domove.

V zgodnji jutranji uri je avtobus odpeljal
iz Celovca, čez Beljak proti meji. Ker so
bili potni listi v redu, so nas po kratkem
čakanju spustili čez mejo.

Med vožnjo smo s pesmijo in molitvijo
pozdravili Višarsko Mater božjo in nadalje-
vali pot v Benetke. Tam smo se nekaj časa
pomudili in pokrepčali. Ob pol štiri smo
se odpeljali proti Riminiju, kjer je bilo za
nas pripravljeno prenočišče, pa tudi dobra
izdatna večerja.

Dobro naspani smo ob pol sedmi uri spet
zasedli naš avtobus in se peljali proti Assi-
siju. Tam so naši duhovniki maševali v
spodnji cerkvi. Od tam pa smo šli v cerkev
sv. Klare. V cerkvi sv. Frančiška sta za-
ostali dve romarici in šele čez uro in pol,
sta se vrnili. V takih primerih človek spo-
zna, koliko je vredno znati več jezikov.

Od tam smo se peljali v Porcijunkolsko
cerkev, tam dolgo molili in kakor povsod
drugod tudi zapeli Marijine pesmi. Pristo-
pile so tri sestre iz reda sv. frančiška in
prisluhnile. Potem smo se začeli z njimi
razgovarjati, in glejte, bile so Slovenke.
Kako veselje občuti srce, ko po dolgem
času spet začuje svojo materino govorico.
Pred cerkvijo so prodajali spominčke. Od
daleč zagledam tam znani duhovnikov
obraz. Grem bliže in ga boječe pocukam
za rokav. To sva se pogledala, v daljni tu-
jini, pa se srečal z domačinom. Se li še
spominjate?

Ura se je pomikala in morali smo se od-
praviti na pot, ker smo bili še daleč od
našega cilja. Po srečni vožnji in lepi cesti
smo se pripeljali v Rim. Bila je že noč. Če-
ravno je mesto dobro razsvetljeno, je tra-
jalo nekaj časa, da smo našli naš hotel.
Ceste so polne avtomobilov, saj jih je tam
en milijon. Vsi smo se čudili, da se kljub
strašnemu dirjanju ne zgodi več nesreč. Vsi
vozijo pač previdno. Ze malo utrujeni smo
zapustili naš avtobus. Prijazno so nas spre-
jeli, odkazali naše sobe, kamor smo lahko
spravili naše stvari, se umili in šli k večerji.
Vsem je večerja dobro teknila, kajti naši
želodci so se na tako dolgi vožnji spraznili.

Lastnik hotela nas je pozdravil kot ro-
doljube, kot narodne brate in povedal, da
so vsi njegovi nastavljenici Slovenci.

Počutili smo se kot doma in nismo mo-

kvčnih ključarjev. Sploh so se naši cerkve-
ni ključarji izkazali kot izvrstni pomočniki
domačemu dušnemu pastirju, ki ne nosijo
le časti, ampak tudi odgovornost.

Največ sitnosti, skrbi, tekanja in velike
ljubezni, ki prenese, potrpi in žrtvuje vse,
pa je imel naš gospod-provizor. Zahvala mu
je bila izrečena že v zadnjem dopisu. Go-
tovo bo najljubša zahvala g. provizorju ti-
sta, če se bodo farani radi zbirali v pre-
novljeni božji hiši kot ljubeči se bratje in
sestre in prejemali milosti, ki jih pri oltar-
ju posreduje duhovnik Kristusov.

gli misliti, da smo tako daleč od naše ljub-
ljene koroške domovine. V tem hotelu smo
ostali tri dni.

Zutraj navsezgodaj nas je pozdravil naš
rojak č. g. Kajžnik. Pred leti nas je bilo
nekaj pri njegovi novi maši v Rimu. Ker
je že deset let tam, mu je mesto znano kot
domača vas. Vsak dan nas je spremljal in
razkazoval rimske zanimivosti. Prvi dan
smo se peljali v katacombe, kjer so živeli
in trpeli za Kristusa za časa preganjanja
junaški kristjani.

Bili smo v mnogih cerkvah, povsod nam
je govoril o njih pomenu. V cerkvi sv. Pav-
la smo si ogledali slike vseh papežev. Ob
tej priložnosti smo spoštljivo pozdravili sli-
ko sv. očeta Janeza XXIII. Nekajkrat smo
se peljali tudi tja, kjer je sv. Peter srečal
Kristusa in ga vprašal: „Kam greš?“

V sredo, dne 20. oktobra, smo bili v av-
dienci pri sv. očetu. Polni srčnega veselja
smo pozdravili Kristusovega namestnika!
Potem nam je g. Kajžnik razkazoval zani-
mivosti cerkve sv. Petra. Ko smo potem še
stopili h grobu sv. očeta Janeza XXIII. je
duh ljubezni in tihega miru objel naše duše.
Tam smo se počutili srečne. Da bi vsi po-
slušali klic tega svetega očeta „Mir na
zemlji“, da bi namesto sovraštva, katere-
ga je danes toliko, zavladal res božji mir,
mir, ki ga svet ne more dati!

Za nas vse je bilo to res doživetje, ki
se z nobenim peresom popisati ne more!

(Dalje prihodnjič)

Puch-, Sissy-, Ponny- in Mobylette-mopede
motorna vozila, ženska, moška in mladinska
športna kolesa v veliki izbiri — po najnižjih
cenah — naročite pri domači tvrdki

Johan Lomšek

št. Lipš, Tihova 2, P. Dobrla ves — Eberndorf,
Telefon 04237 246

Zahtevajte cenike! Ugodni plačilni pogoji!

Velika izbira

perila in blaga

pri

L. Maier

Klagenfurt, Alter Platz 35

Ničvredno čtivo

Vedno bolj pogosto tožijo starši in javni organi, katerim je prepuščena skrb za mladostnike, o pogubnih vplivih malo ali ničvredne literature. Zlasti opozarja na velik porast mladostnih zablod policija in sodišča, ki imajo vedno več posla s tovrstnimi pojavi.

Ob preiskavah o vzrokih te tako hitro rastoče mladinske zablode skoro vsi poznavalci razmer poudarjajo, da pripomore k temu največ slaba literatura, ki je še vse premalo pod kontrolo in cenzuro. Pri tem tudi poudarjajo, da morajo vse bolj sodelovati vsi, ki so za to poklicani; to so na predvsem starši, Cerkev, država in vzgojne organizacije. Prav gotovo bo skupno prizadevanje kmalu prineslo sadove in tako obvarovalo rastoči rod pred poplavo umazane literature in vsega, kar je s tem v ozki zvezi.

Inomoška katoliška revija: „Volksbote“ je pred časom ob tem perečem problemu razpisala nekakšno anketo, da zve za mnenje javnosti o tem. Povabila je več najvidnejših strokovnjakov v mladinskih vprašanjih in jim stavila več vprašanj z ozirom na poplavo „Schundhefteln“ na knjižnem trgu Avstrije.

Mladinski referent na konferencah avstrijskih škofov dr. Franz Zak zagovarja med drugim tudi zahtevo, da mora biti vsak izvod take vsebine predložen predhodno šolskim ali vzgojnim oblastem, da po zakonu odločajo o dovoljenju izdaje. Tudi starostna meja, po kateri je dovoljen dostop 16-letnim do take literature, bi naj bil po zahtevah mnogih poznavalcev neugodnih posledic dvignjena vsaj na 17 let. Toda vse važnejši način temu zlu odtegniti mladino je v tem, da se ji nudi čim več dobre in privlačne literature za majhen denar.

Tudi pravosodni minister dr. Chr. Broda se pridružuje mnenju, da je dobra mladinska literatura najboljšo orožje proti manjvredni in nevarni literaturi. Poleg tega je pa treba pripraviti enoten in natančen načrt za mladinsko vzgojo s posebnim ozirom na pogubne činitelje današnje mladine predvsem na kino in čtivo. Graja dosedanje pomanjkljivo delo na tem važnem področju in poziva zlasti državo in Cerkev k odločnejšemu prizadevanju.

Državni tajnik Franz Grubhofer poudarja v svojem odgovoru, da je treba najprej dosedanje predpise o zaščiti mladine pred tovrstnimi nevarnostmi z vso doslednostjo izvajati. Potrebno bi bilo nadalje, da se pripravi imenik vseh tovrstnih slabih publikacij in ga poslati vsem vzgojnim ustanovam ter na osnovi teh izpeljati temeljito akcijo proti temu zlu. Prav posebno pa je treba zainteresirati starše in jih z vso resnostjo opozoriti na pogubnost ničvredne literature v obliki knjižic ali na filmskem traku; kajti brez resničnega sodelovanja staršev bo vse prizadevanje ostalih vzgojnih ustanov brezuspešno.

MATIJA MALEŠIČ

18

V ZELENEM POLJU

roža

Ivo spremeni barvo na obrazu. Ko da še zmirom ne verjame, da se je tako na lepem upal France napasti njega, orožnika, čuvarja javnega miru in reda. Vprašanje mu zabega pogled od Franceta na mater, na Metko, na očeta.

Oče razume in odločno stopi k Francetu: „Če si prišel delat združbo, nisi nameril na pravo hišo!“

„Kako združbo? Le resnico hočem povedati, ker se je ne upa drugi nihče. Domači fantje so šlevali Vsak pritepenec, ki nosi uniformo...“

Ko ris plane orožnik s svojega sedeža: „Fant, gobezdalo...“

Težko je v sobi razločiti, kaj se godi. Oče plane v klopič, združiti hoče orožnika in Franceta. Fantje navalijo, Metka ne more razbrati, ali hočejo pomagati Francetu ali očetu pri pomirjenju. Mati zajče in hiti iz sobe, za njo Metka. Med vrati, skoraj že v veži ji nekdo stisne v roko orožnikovo sabljo: „Skrji jo, sicer bo tekla kri!“ In Metka odbeži z orožnikovo sabljo v svojo sobo.

O Bog, če bi mogla slutiti, da bo prav zaradi te sablje toliko zmed, sitnosti in nesreč? Od pivcev je čula, kakke sitnosti je

ZA MLADINO IN PROSVETO

Za „boljšo bodočnost“ mladine

Da bi bilo poskrbljeno za boljšo bodočnost mladine, je največja skrb staršev. Zlasti matere si „tarejo“ glave s skrbjo, kako bi pripomogle, da bi njih fant ali dekle „kaj boljšega“ postala. To veliko skrb roditeljev je treba vsekakor visoko ceniti in jo nagraditi z iskreno hvaležnostjo!

Toda ljubezen, skrb in žrtev staršev do mladine mora biti pametna, trezna in upoštevati resnični položaj in okoliščine, v katerih živi družina. Zgodi se namreč pogosto, da ima taka „neregulirana“ ljubezen neugodne posledice. Mesto uspehov in hvaležnosti pride do zagrenjenosti, neuspehov in pogosto do družinskih tragedij. Mlad človek namreč ni bitje, katerega bi mogli z desro oblikovati in po želji usposobiti za poklic, o katerem sanja mati že morda od rojstva otrokovega.

Problem naj prikaže v jasni luči dogodek: V družini trgovskega potnika je bilo troje otrok. Najstarejši sin Nikolaj in še dve mlajši sestri. Oče je skoro vsak dan na poti, večkrat po cel teden. Mati je zelo skrbna, se muči z otroki; hoče jim namreč pripraviti „lepšo bodočnost“. Zlasti za najstarejšega hoče žrtvovati vse, da bo mogel na univerzo in postati zdravnik, advokat, profesor ali kaj podobnega.

Toda Nikolaj že iz otroških let ni imel zanimanja za šolo; samo igral bi se s sosedovim fantom v delavnici sosedu-ključarja. Koliko ga je morala mati opozarjati na šolske naloge in ga vzpodbujati k učenju. Tudi očetova klofuta je pripomogla svoje, da je Nikolaj s težavo mogel na

srednjo šolo, kjer se je zgodba ponavljala. Trda beseda očeta, materine prošnje so naveličane Nikolaja le spravile do šestega razreda gimnazije; seveda so tudi solze dobre matere morale večkrat omehčati srca profesorjev, da so Nikolaju večkrat pogledali „skozi prste“ ob ponavljajih izpitih.

Nikolaj je bil ves nesrečen, ker je moral študirati (da bi kaj „boljšega“ postal); neuspeh za neuspehom je doživljal. Tudi pri zadnji šolski nalogi iz matematike ni bilo izglede na pozitiven red. In prav ta naloga naj bi bila odločila za uspešno dovršitev šestega razreda. Kaj storiti? Oče bo zdaj, mati bo jokala; ves je prestrašen, nesrečen, obupan. Nekaj mora podvzeti...

Rešilna misel: priti do usodnega profesorjevega predala, kjer so shranjene šolske naloge. Načrt je storjen in izpeljan. Skozi kletno okno gimnazije s ponarejenimi ključi — pri sosedu ključarju je še vedno rad pomagal — je prišel do matematičnega zvezka; popravil je napake in zadovoljen zopet zapustil šolo.

Ze drugi dan je bilo Nikolajevo dejanje odkrito. Sledila je izključitev z zavoda in prijava policiji zaradi vdora v tujo hišo. Sodnik za mladostnike je Nikolaja oprostil, ko se mu je „zločinec“ zaupal. Toda kaj sedaj?

Nikolaju je bila pot do „boljšega življenja“ za vedno zaprta. Na noben način po njegovi lastni krivdi; o tem je trdno prepričan. Saj je še vedno ljubil mater, toda v sruču mu je govorilo: „njena prevelika in nepremišljena ljubezen me je onesrečila“.

Katoliška mladina Avstrije v športu

Te dni je poteklo 20 let, ko je bila v Avstriji ustanovljena športno-telovadna organizacija katoliške mladine.

Katoliške telovadne organizacije v Avstriji imajo že dolgo tradicijo in so že pred več desetletji vršile važno nalogo telesno-duhovne vzgoje med mladino. Toda leta 1938 so bila vsa krščanska društva ukinjena in s tem tudi športne in telovadne organizacije. Po vojni pa so znova obnovili tudi katoličani svoje telesno-vzgojne organizacije v okviru dveh central: Državna zveza za telovadbo in šport ter Avstrijska unija za telovadbo in šport, ki je obče znana pod imenom „Union“.

Cepprav je šport in telovadba sama na sebi nekaj indiferentnega, je vendar važno pod kakšnimi pogoji in v kakšni miselnosti se telesna vzgoja vrši. Kristjan gleda na poslanstvo telesa drugače kot materialist. Poleg tega pa športa ni mogoče v življe-

nju popolnoma izolirati in tako postaja vedno bolj področje javnega udejstvovanja. To pa je dejansko oblikovano po principih svetovno-nazorne opredeljenosti. In zato imamo povsod v demokratičnem svetu tudi telesno-vzgojne organizacije ločene po politično-kulturni opredeljenosti.

Avstrijske katoliške telesno-vzgojne organizacije združujejo pod okriljem „Uniona“ nad 400.000 članov in so tako v državi najmočnejša telesno-vzgojna organizacija. Posega v vsa področja telesne vzgoje in se more ponašati z lepimi uspehi. Tudi na mednarodnih in celo olimpijskih srečanjih je že dosegla več častnih mest.

Podnajemnik. „Ali je res, gospa, da se nameravate poročiti s svojim podnajemnikom?“ — „Res je. Dolžan mi je namreč toliko za stanovanje, da bova lahko s tem denarjem oba dobro živela.“

Metki je malo odleglo. Da Ivo le ob službo ni! To bi jo bolelo vse življenje! Sitnosti, ki jih je imel posredno zaradi nje, mu sicer ni privoščila, ali v dnu srca je bila hvaležna Bogu, da se je vse tako izteklo. Predpust je potekal, orožnika so privedli k pameti fantje in njegovi višji. Kakršen je, bi res silil k oklicem in nazadnje še primoral Metko, da bi storila, česar še nikdar nobena nevesta ni storila. Ako si je ni še čisto izbil iz glave, mu pove, če se oglasi, da se je bala zanj, ko so ljudje toliko govorili. Prijateljica mu hoče biti zaradi njegovih sitnosti in zavoljo svoje skrbi. Prijateljica! Kaj drugega je nemogoče! Prijateljica! Kako lep izhod! Zakaj ji že prej ni prišla ta odrešilna misel v glavo?

Orožnika pa ni bilo več k njim vse do Jožefovega, ko so zadnji dan točili svoje vino. Metka se je že čisto pomirila. Nisi hotel zlepa na besedo verjeti, Ivo, pa so ti pomogle pesti in strogi predpisi! Vi zlobni ljudje, ki ste nahujskali Tineta zoper Metko, ali mu ne sporočite sedaj, kako se je vse končalo? Kakor jo je peklo, da Tine tako trdovratno molči, pisati mu ni hotela več. Vse mu je sama razložila, potožila mu je, koliko trpi, pa ni na tri njena pisma odgovoril niti besedice. Ponos je Metki branil, da bi mu napisala četrto pismo.

Na Marijino oznanjenje pod večer pa je orožnik zopet prišel. Pri zadnjih vratih je vstopil, ko da se je bal, da bi ga kdo opazil. Ni bil dobre volje, mračin je bil in nemiren. Ni skrival, da se mu mudi in hoče

Otroški
katiček

Anton Janežič

V šentjakobski fari v lepem Rožu leži skrita med sadnim drevjem majhna vasica Leše. V tej vasi se je rodil leta 1823 Anton Janežič, mož, ki si je pridobil velike zasluge za slovensko književnost. Ze kot otrok je rad poslušal slovenske pravljice, ki mu jih je pripovedovala njegova mati. Tako se je v njem že zgodaj vzbudila ljubezen do materinega jezika, kateremu je ostal zvest vse svoje življenje.

Razen domače šole v št. Jakobu je obiskoval Janežič gimnazijo v Celovcu in pozneje visoko šolo na Dunaju. Kot dvajsetleten je že poučeval slovenščino na gimnaziji. Pozneje je bil profesor za slovenski in nemški jezik na celovski realki. V posebnih tečajih so se učili pri njem tudi uradniki slovenščine. Manjkalo pa je tedaj še slovenskih učnih knjig. Mladi Janežič se je lotil težavnega dela. Napisal in uredil je: jezikovne vadnice, čitanke, slovnice in slovar. Izdal pa je tudi leposlovne liste, pri katerih so sodelovali najboljši slovenski pesniki in pisatelji. Tako je mladino seznanil s slovenskim slovstvom (literaturo).

Janežič pa ni mislil le na mladino. Skrbel je tudi za to, da so prišle med preprosto ljudstvo dobre slovenske knjige. Kot tajnik Mohorjeve družbe v Celovcu je mnogo pripomogel k temu, da so dobivali družbeni udje vsako leto Mohorjeve koledarje in večernice. Tako je veliko storil za splošno ljudsko izobrazbo.

Poln načrtov, star šele 41 let, je Anton Janežič leta 1869 za vedno zatisnil oči. V tem kratkem življenju pa je izvršil neprecenljivo delo za nadaljnji razvoj slovenskega jezika in slovenske književnosti. Še danes uživajo Slovenci sad njegovega dela in uživali ga bodo še pozni rodovi.

Po čem se spoznajo

Po perju ptica,
po repu lisica,
po okusu sol,
po rogovih vol,
po barvi mak,
po škarjah rak,
Če veš še kaj,
povej kar zdaj!

hitro dokončati ono, zaradi česar je prišel.

Vsem domačim je bilo nerodno, da nikdar tako. Kako bi jim ne bilo sitno, če je pri njih doživel tako neprijetnost. Pa niti vina ni bilo več doma, z ničimer mu niso mogli postreči.

„Z Metko bi rad govoril na samem.“

Metki je nemirno zatrepetalo okoli srca. Proseče je pogledala očeta. Nič ji ni pomagalo. Domači so bili menda veseli, da so se mogli izogniti pogovoru z njim.

„Prosil sem za premostitev,“ je začel užaljeno. „Takihi surovini, pretepaških pobalnov, ko so tu, ni povsod. Fakinaža...“ Kar sikal je. „Pa ne misli, da se jih bojim in se jim uklonim. O, da me pustijo vsaj leto, dve tu, pokazal bi jim, po čem so kostanji.“

Metka je podvomila, da je res sam zaprosil za premostitev. Kaka želja po maščevanju je gorela v njem! In orožnik se zmerom lahko nad najnedolžnejšim človekom maščuje!

„Ali tega jim ne privoščim, da bi se mi v pest smejali, češ pri Metki mu je le spodletelo! Meni nikjer ne spodleti! Po veliki noči se pripravim!“

Ko da je kdo porinil nož Metki v srce.

„Ako me prej premestijo, se poročiva pri nas doma, ali v Ljubljani ali na Brezjah! Ne, ne!“ Odločnih korakov je hodil po sobi. „Nemumna misel! Prav tu pri vas bo svatba! Drugeče bi mislili, da se jih bojim!“

„Tudi tam so dekleta, kamor vas premestijo! Lepša, boljša, bogatejša ko pri nas!“

P ~ I ~ S ~ A ~ N ~ O

B ~ R ~ A ~ N ~ J ~ E

Boj za ladjedelnico

Navadno jo je vsak dan čakal. Kmalu po sedmih se je pojavil na ovinku ceste, ki zavije s Škedenja proti tovrnemu pristanišču. Ozrl se je na morje pod seboj, poiskal ladje v pristani in se zazrl v visoke žerjave, ki so se dremali v jutranjem hladu. Bil je visok, svetlo las fant z žarečimi očmi. Hodil je pokonci, korak mu je bil lahek.

Za očetom je prišel v ladjedelnico in zdaj že pet let z velikim veseljem dela v strojnem oddelku. Ropot strojev je zanj pesem, ki se ji je privadil in mu je dolg čas, ko je čez nedeljo ne posluša. Ko stopi k stroju, mu zažari obraz in ko oblikuje kos železa in mu daje vedno popolnejšo obliko, pri tem uživa kot bi delal igračo. Veder je in zgovoren, a ko je ob svojem stroju, je ves zaverovan v svoje delo. V oddelku ga imajo radi takega kot je. Nihče ga ne moti ali skuša odtrgati od dela. Ko sirena naznani konec dela, točno konča kot je točno začel. Odloži orodje, pohiti, da se umije in preobleče in odide. Tovariši se ozirajo za njim, namigujejo, kako se mu mudi, a on se za vse to ne zmeni.

Takoj za ovinkom prične zeleni nasad in loči cesto od pešpoti. Ob njej so postavljene klopi in rastejo drevesa. Na desni se dviga škedenjski zvonik, na drugi strani se oglašajo galebi nad morjem. Jutra so čudovita. Marij uživa to lepoto enako močno kot kasneje ropot v tovarni.

Čaka...

Tudi v tem čakanju je nekaj lepega. Ve, da bo gotovo prišla vsa vesela in nasmejana prav tako izza vogla, kakor je prišel on. Vera je študentka zadnjega liceja. Do podvzožja škedenjskega hriba pride peš in z Marijem hodita isto pot do vhoda v ladjedelnico. Tam se poslovita, ona stopi na avtobus, on pa mimo straž v poslopje tovarne.

Vera hodi igrivo, lahkotno. Marij ji je že tolikokrat rekel, da se mu zdi, kot bi gledal srnico, ki poskončna in lepa stopa po travniku. Ob takih pripombah se Vera zasmeje in pokaže pri tem svoje bele, zdrave zobe. Z njo se smeje tudi on.

Tiste jutranje poti so za oba nekaj najlepšega. Ko morje še dremlje, je tako skrivnostno tiho. Ko pa posije nanj sonce, je pramen kot široka cesta, posuta s samimi biseri, ki vodi v neskončnost. Tedaj se ustavi, on poišče njeno roko in molče gledata. Potem priropota po cesti jutranji avtobus, ki pelje ljudi na delo. Hitro se spusti, ker nočeta pomilovalnih in hudobnih, včasih škodoželjnih pripomb potnikov, ki bi ju gledali. Mirno nadaljujeta pot. Avtobus je mimo.

Ona odtrga pogled od morja, dvigne oči in se zazre vanj. Vprašujoče ga pogleda. Njeni kostanjevi lasje, povezani vrhu glave,

ji padajo na ramena in Marij se ne more premagati, da bi jih ne pobožal. Ona se rahlo nasmeje in mimogrede nasloni glavo na njegove prsi ter zapre oči. A že prihajajo ljudje in onadva stopita dalje.

Ona pripoveduje o šoli, on o svojem delu. On pove, kako komaj čaka, da bo končala maturo in on nagajivo vpraša, ali se potem ne bo sramovala hoditi z delavcem, ki ima samo nižjo gimnazijo. Ona postane navidezno huda, a on čuti, da ju veže ljubezen, ki ne sprašuje po šolskih spricvalih in diplomah. Ona si želi moža, ki ni razvajen in cmerav, ampak je vajen dela in žrtev. In tak je Marij.

Tako hodita in čutita vsak dan isto. Zdaj bo že kmalu eno leto. Čudno, a ti meseci so minili kot en dan. Nič jima ni manjkalo. Vedela sta samo, da gresta lepemu dnevu nasproti. Oba še čaka delo, tisto vsakdanje delo, a vesta, da si bosta z njim zaslužila svoj skupni dom. V njima je pelo življenje svoj najlepši pesem. Jutro in večer sta zrela v najlepših odsevih.

Ona je čutila in razumela, kaj mu pomeni tovarna. Kadar koli so dogradili v ladjedelnici novo ladjo in je bila slovesnost splovitve, jo je povabil tja. Oba sta občudovala veliko ladijsko ogrodje, ki mu je bilo komaj videti do vrha. Ob takih prilikah se je navadno nabralo polno ljudi, ki so gledali in čakali. Med množico sta bila pomešana tudi onadva. A čutila sta drugače kot drugi: Marij je bil ves iz sebe, ves srečen. Obraz mu je žarel od pričakovanja. Trdno je držal Vero za roko in skoraj nista govorila med seboj. Čutil je, da je v tisti veliki ladji tudi njegov prispevek. Ona je to prav tako vedela. Rada je imela to njegovo ljubezen do dela.

Potem so bili govori in razbili so steklenico šampanjca. Počasi je drsela ladja v morje. Kakšen občutek! Mirno, enakomerno je drsela po poti, ki so jo določili delavci. Naenkrat je razdelila morje in lahkotno zaplavalala od brega, se lahno zazibala in obstala. Ljudje so zaploskali, a Marij ni mogel. Gledal je ladjo tako dolgo, da je našla svoje ravnotežje na morju, potem se je ves srečen zazrl v dekletove oči. Vera, ki ga je držala za roke, ga je zdaj močnejše stisnila in se pritisnila k njemu. Začutil je njeno toploto in bil neskončno srečen. Za reko ljudi sta stopila proti izhodu.

Tako sta vedno spremljala splovitev novih ladij.

Danes pa je legel na pristanišče in na ladjedelnico čuden nemir in nenavadna žalost. Tudi to jutro jo je Marij čakal. Tudi danes je prišla. A on je bil zamišljen in jo je

to modri človeka. Pri meni ne boš nikdar lačna. Ko odslužim svoja leta pri orožništvu, dobim lepo službo v pisarni. Na svojo teto pomisli in na njenega moža! Ali ji je bilo kdaj kaj hudega na svetu? Študent pa ima še dolgo pot do kruha...

„Kaj vam je na poti Tine? Kaka zveza naj bo med vašo premetitvijo in njim?“

„Glej, glej nedolžnost! Misliš, da sem orožnik le na papirju, v globine človeških duš pa ne prodrem? Pisma, ki ti jih pošilja in ti jih na skrivem daje pismoonoša, ker jih ne upaš pokazati domačim, ta pisma ti mešajo glavo, da ne veš, kaj je zate prav in dobro! Misliš, da te tisti študent res kdaj vzame?“

Metko je tako zadelo, da ji je vzelo besedo. Orožnik ve! Pa je tako skrivala, toliko prosila pismoonošo, toliko trepetala, da bi nikdar nihče ne zaslučil in ju osumil...

„Naveliča se te še, preden dokonča svoje visokošolske študije. Ni edini tak, ki je kot študent lazil za dekletom iz domače vasi. Sam jih poznam dosti takih, da pa bi le eden izmed njih vzeli svojo študentovsko ljubezen, takega ne poznam nobenega!“

„Le še kaj povejte o njem! Čim bolj ga očrnite, tem lepši ostane pred menoj!“

„Prazna slama! Saj bi ti kdo drugi zameril, jaz te le pomiljujem!“

„Kako ste dobri in plemeniti!“

„Neizkušena si, premotile so te lepe besede, življenja ne poznaš...“

„Prazna slama, pravite! Res!“

„Ni res! Meni je prekleto resno pri srcu!

komaj opazil, ko je bila že poleg njega. Vera ni prišla tako igrivo lepo kot navadno.

Tisti dan so utihnili vsi stroji. Žerjavi so nemi stegovali svoje ogrodje visoko v zrak. Na morje je legla tišina in megla.

„Kje imaš knjige, Vera?“ jo je vprašal.

„Nimam jih“, je tiho odgovorila.

„Pa saj končate pouk šele ob enajstih in se potem pridružite naši stavki.“

„Da, ob enajstih. Toda, kako naj sedim do enajstih v šolski klopi in mislim nate, na tvojo tovarno in na vse tvoje kolege v tovarni! Ne grem, ne morem v šolo.“

„Čeprav vam grozi s kaznijo, če ne pridete že zjutraj!“

„Čeprav! — S teboj grem, Marij!“

„Toda, Vera, kaj hočeš ti v tem mrtvaškem sprevodu? Verjemi, da je mučen tudi za nas.“

„Vem, Marij, kako bi ne vedela! — Pa, ali misliš, da bodo res zaprli ladjedelnico? Misliš, da je to mogoče?“

„Jaz sam v to ne morem verjeti. Ne morem verjeti, da bi mi kdo neko jutro zastavil pot, ko bi hotel na delo in mi rekel, da tam ni več zame prostora. Ne morem verjeti. In vendar...“

„Marij, to se ne more zgoditi, to se ne sme zgoditi! Kdo ima pravico porušiti najine lepe sanje? Kdo sme razdreti najino skupno pot?“

„In kdo sme poslati neko jutro domov očete, da ne bodo mogli prinesiti kruha svojim otrokom?“

„Nihče, Marij! Pojdiva, pojdiva!“

Prijela sta se za roko in sta hitela navzdol proti morju in dalje po cesti do tovarne. Pred vhomod je bila že množica delavcev zbrana, urejali so sprevoz v mesto. Marij je zagledal svoje tovariše, pozdravili so se, vsak se je uvrstil v skupino. Mariju ni bilo prav nič nerodno, da je prišel z dekletom. Čutil se je močnejšega in pogumnejšega. Stopil je v reko ljudi, ki se je začela že pomikati dalje.

Vera Maria Volk:

Jesensko potovanje

Skozi megleno jesensko noč je grmeče drvel naš ekspresni vlak. Vozil je s povečano brzino, da bi zmanjšal znatno zamudo.

Jaz sem sama sedela v kupeju ter se v razne misli tako poglobila, da sem se resnično prestrašila, ko so se vrata oddelka glasno odprla. Moj pogled je obvisel na novem potniku in groza me je spreletela, ker sem zagledala — mrtvaško glavo! V paniki sem zgrabila zasilno zavoro in vlak se je ustavil.

Onemogla sem padla nazaj na moj sedež in si nisem upala odpreti oči. Ko sem končno z ostankom poguma zopet dvignila pogled, od strahotne vizije ni bilo več no-

Hodili so mimo visokih stavb, mimo trgovin in barov, mimo bank in pekaren, po trgih in širokih cestah. Nikjer ni bilo odprtih vrat, nikjer svetle luči, zdelo se je, da koraka ta sprevoz za krsto. Ljudem, ki so ob cesti gledali ta velikanski sprevoz, si bral na licu, da sočustvujejo z njim. Nekaj mogočnega je postala množica. Zvon pri sv. Justu bi lahko bil plat zvona. Ni ga bil, a je bil tiho, da ni bilo čuti ure. Velike razkošne izložbe na Korzu so zakrile svoje bogastvo, kot bi se ga ta trenutek sramovale, ko tisoče ljudi sprašuje, kako bodo živeli. Veliki trg ob morju je prazen. Žive duše ni videti na njem. Matere, ki imajo navadno navezane svoje malčke na jermene, da pazijo na njihove prve korake, so odšle domov. Mestna hiša molči, razkošni sedež komisarja je mrk in zastražen. Zelenjadni trg se je izpraznil, veselih kraševk ni, da bi ponujale sočno sadje. Ustavila so se vozila, vsi meščani so kot pogrebci.

Na trgu velikega komediografa pa se je zllila množica po vseh cestah in se zagostila, da ni več prehodov. Nikdar najbrže še ni bilo mesto tako povezano med seboj kot ta trenutek. Kot da se pretaka živa kri po vsem telesu velikega naselja. Občutek grenkobe je napolnil domove od kletnih stanovanj do visokega nadstropja v nebotičniku. Govorniki so izkričali zahteve meščanov, govorili so v imenu vseh.

To je velik trenutek stiske in bitke. Nekje sredi te valujoče reke sta Marij in Vera. Držita se za roke in sta še bolj eno kot kdaj koli.

Potem ko je bila izrečena tista mogočna volja vsega mesta, sta tudi onadva stopila na svobodno cesto in se napotila proti svojemu Škedenju. Nista bila več malodušna. Verovala sta, da bosta nadaljevala svojo pot, ki sta stopila na njo in da bo sonce spet zasijalo in pozlatilo morje za ladjedelnico.

Ivan Urovec

benega sledu. Zaskrbljen obraz se je nagnil čez mojega: „Ali vam ni dobro, gospa?“

Še predno sem našla besede odgovora so se vrata kupeja ponovno odprla in na pragu je stal v spremstvu razburjenih sopotnikov, z rdečo kapo na glavi, vlakovodja. Meni je ta prizor dvignil želodec, ker sem imela občutek razkrinkane zločinke.

Toda strah se je hipoma spremenil v neizmerno presenečenje, ko sem zvedela, da je moje dejanje večini od nas rešilo življenje. Tik pred nami je namreč odtrgani kos skale oviral progo ter začasno preprečil nadaljnje potovanje. In namesto pričakovane denarne kazni sem nenadoma postala heroj.

nem se. Boš videla, da niso moje besede prazne. Ko sprevidiš, kako prav sem imel, se vrnem, da se pogovoriva, o čemer danes ne morem več s tabo razpravljati...“

„Boste dolgo čakali, da nadaljujete današnji razgovor! Do sodnega dneval!“

Metka se je skrila tisti večer v krmo na kozolcu. Mrzlo je bilo, pa bi se ne vrnila v hišo, dokler je bil tam orožnik, pa če bi tudi zmrznila. Kdo bi si mislil, da kljub njenim trdim besedam še vedno upa? O, saj bi šel, če bi mu mati ne dajala potuše in poguma!

Metko so pozno v noč iskali z lučjo. Bili so v strahu, da si je kaj naredila. Ko so jo prebudili že vso prezeblo na krmi, se ji ni nihče upal reči ostre in očitajoče besede.

VII.

Sestra je vsa zasopla prinesla na veliko soboto popoldne vest, da je prišel Tine domov. „Pa kak fant je v uniformi! Kar je res, je res: lepota ga je pogledati!“

Metka je na sestri videla, da ni pohvale izrekla le zato, da bi jo podražila in zbudila. Tine jo je res moral navdušiti.

Vest Metke ni niti presenetila niti razveselila, skoraj razžalostila jo je. Mar bi ostal, kjer je bil. Mirno bi potekli Metki prazniki, sedaj bo pa zopet kot lansko leto: zvedavi in presojavači pogledi od vsepovsod. Tine pa bo užaljen in vase zaprt ter ne bo hotel govoriti z njo. Toliko mora prestati zaradi njega, on pa verjame več škodoželjnim jezikom ko njej sami.

(Dalje prihodnjic)

„Ne draži me še ti, dovolj imam drugih skrbi polno glavo! Povedal sem ti to že sto-krat: ne vikaj me! Pa ne skušaj se mi zopet izmikati. Sedaj mi ne izbegneš. Vse sem dobro premislil, sklep je trden!“

„Jaz seveda pri tem nimam besede! Čisto po orožniško! Toda jaz nočem, da bi mi kak orožnik ukazoval in mi vsiljeval svojo voljo.“

„Metka, sedaj ni več časa, da bi se še lovila slepe miši! Meni se mudi!“

„Ločiva se prijateljski. Hudo mi je, da vas je v naši doletela neprijetnost. Spominjala se has bom rada, če uvidite sami, da nisem za vas.“

Ko pribit je obstal orožnik. Zazri se je Metki v oči: „Govoriš, ko da te je kdo naučil, kaj mi reci, kadar pride odločitev.“

„Govorim, kakor mi velewa moje srce!“

„Dopoveduj komu drugemu, ne orožniku, da je ta stavek zrasel na tvojem želniku.“

„Pa ni, če hočete tako! Ni mi do tega, da bi se za slovo prepirala.“

„Kdo misli na slovo? Da se domeniva, sem prišel, ne po slovo! Bodi pametna in trezno premisli, pa opusti besede, ki te jih je naučil tisti študent.“

Metki se je zameglilo pred očmi. Kot Vekoslav tako jo tudi orožnik spominja nanj. Še več si upa orožnik. Da jo je Tine naučil, kaj in kako naj govori. Preveč si upa! „Sol, ki jih je izdelal Lokačev študent, res nimam, toda malo razuma mi tudi lahko prisodite...“

„Kaj šole! Življenje, tako, kot je v resnici,

„Boj proti raku“

Katoliška mladina Avstrije se je iz treh razlogov odločila, da sodeluje pri akciji „Boj proti raku“.

Čilj akcije „Boj proti raku“ je finansiranje in zgraditev avstrijskega zavoda za raziskovanje raka. Vse, kar služi boju proti tej še neozdravljivi bolezni, moramo podpirati.

Akciji „Boj proti raku“ se je posrečilo pridobiti avstrijsko prebivalstvo za odlično pomoč. Zato je tudi naša dolžnost, da se pridružimo temu dobremu delu.

Sodelovanje Katoliške mladine — kot je v naslednjem načrtu predlagano — je edinstvena možnost, da postane Katoliška mladina bolj znana in si pridobi novih prijateljev. Le težko bi se sicer posrečilo, da bi Katoliško mladino izrecno omenjali pri najbolj priljubljenih radijskih oddajah, kot so „Autofahrer unterwegs“ in „Hallo, Teenager“. Katoliška mladina in njeno delo bo prišlo tako veliko bolj v javnost, kar je velikega pomena.

V času od 2. do vključno 5. decembra 1965 bo velika zbiralna akcija (prodaja kart).

V tem času bo tudi radio podprl to akcijo ter izrecno omenil Katoliško mladino. Poleg radija bodo akcijo podprli tudi naši in razni drugi časopisi in dnevniki.

Prodane karte bodo potem žrebali, in sicer pridejo še trikrat na vrsto pri žrebanju. Prepričani smo, da bo vsakdo izmed vas izrazil edinstveno priložnost in pomagal pri skupni akciji:

„BOJ PROTI RAKU“

VOIGTLANDER-
PROJEKTORJI
od S 1495.— navz.

pri
HUBERT WANDERER

Klagenfurt — Celovec, Domgasse 4
Predvajanje v mojem projekcijskem prostoru

PEČI

štedilnike v največji izbiri
dobavi

Podjunska trgovska družba
bratje RUTAR & Co.
Dobla ves — Eberndorf

Mala oglasa

SADJARJI! — Sadna drevesca vseh sort in vrst nabavljate samo v strokovni drevnicah! — Posebno velika zaloga češpelj, sliv in ribezlj! — Vse to vam nudi: Ing. MARKO POLZER, pd. Lazar, št. Vid v Podjuni.

Od daleč pridejo naši stalni odjemalci in pravijo: „Zares se izplača!“ Bodisi toplo perilo ali čedni plašči — veseli nas, da vam tudi letos spet moremo nuditi posebnosti: SATTLER, Heuplatz, Klagenfurt-Celovec.

Za Miklavža ima

naša prodajalna „*Mohorjeva*“
na Cesti 10. oktobra 27 v Celovcu

bogato izbiro mladinskih slikanic, pravljic,
knjižic za otroke in mladino

(n. pr. Mehurčki, Medo Brunček, Janko in Metka,
Kozamurnik, Stric Jaka, Cmokec Poskocec, Dominik Savio . . .)

Ima pa tudi razne šolske potrebščine, razglednice, poštne znamke,
slovenske gramofonske plošče in lepe nabožne predmete.

Dajte otrokom v roke slovenske knjige!

Družba sv. Mohorja v Celovcu

STADLER Möbel

UND JETZT NOCH ZU STADLER
DEM EINRICHTUNGSHAUS
MIT BESONDERER NOTE
..... BEVOR SIE KAUFEN

WIR BIETEN IHNEN DAS BESTE AN: QUALITÄT
AUSWAHL
BERATUNG
PREIS
ZAHLMUNGSMÖGLICHKEITEN

KLAGENFURT, THEATERGASSE 4

Herren-Wintermäntel, Flanell-Futter, Strickkragen 680.-
Herren-Ulster, 100 % Schurwolle, la Ausführung, wattiert 998.- 790.-
Herren-Anzüge, 100 % Schurwolle, modische Fassung, beste Passform
1.420.— 1.140.— 980.-
Herren-Blazer, ein- oder doppelreihig 498.-
Herren-Perlon-Anoraks, wattiert 450.— 398.-
Herren-Elastik-Schihosen, modische Fassung, 490.— 298.-

Jetzt kaufen, im Feber zahlen — GARA — Kundenkredit

Knaben-Wintermäntel, mit Dragoner, für 6 Jahre 380.-
Knaben-Anoraks, Perlon, Flanellfutter (6 Jahre) 246.-
Knaben-Elastik-Schihosen (6 Jahre) 206.-
Damen-Wintermäntel, mit Pelzkragen 1258.— 918.— 784.-
Damen-Morgenröcke, Perlon, abgesteppt 139.-
Damen-Anoraks, in verschiedenen Ausführungen 450.— 340.-
Damen-Elastik-Schihosen 420.— 340.— 298.-
Mädchen-Wintermäntel, mit Pelzkragen (6 Jahre) 442.-

Forum KAUFHAUS

Klagenfurt, Bahnhofstraße 37

Lepa božična darila!

Kärnten

Slikanica s krasnimi fotografijami iz naše dežele. — 6. popolnoma na novo predelana naklada. Izdal ddr. ing. Rudolf Roßmanith. 140 strani, format 19,5x25,5 cm. Besedilo v štirih jezikih. Celo platno, S

128.—

Kärnten auf vielen Wegen

Popotovanja Herberta Strutza. 332 strani s 60 slikami, celo platno. S previdno in zanesljivo roko spremlja prof. Herbert Strutz brava skozi krasne predele Koroške S

117.—

Der Dom zu Gurk

Zbral dr. Siegfried Hartwagner. 176 deloma celostranskih slik z izčrpno razlago. Veliki format. Avtor tega dragocenega dela si je zadal nalogo, rezultate raziskovanj bravcu tako predložiti, da ta knjiga ne zadovolji samo kot strokovno čtivo, temveč tudi laiku, ki se za to zanima, vzbudi ljubezen do te umetnine S

198.—

Der ewige Jude

Vzroki in zgodovina antisemitizma. Napisal Hellmut Andics. 416 strani, celo platno S

136.—

Der Fall Otto Habsburg

Napisal Hellmut Andics. Kartonirano, 220 strani S

92.—

Dve knjigi, ki prostodušno obravnavata pereče probleme („vroče železo“) in brava z občudovanja vredno natančnostjo kot tudi z enako častnikarsko naglico zelo dobro informira.

Manjša darila

Johannes Giesciuti, Die Folterung der Nachtigall. Pesmi. S 27.- šil.

Georg Drozdowski, Sand im Getriebe der Sanduhr. Pesmi S 27.- šil.

Wilhelm Rudnigge, Mein Schildkrötenschlitten. Pesmi. S 25.- šil.

Herbert Strutz, Vor dem Dunkelwerden. Pesmi. S 10.- šil.

Herbert Strutz, Staub unter Sternen. Priповedke. S 65.- šil.

Za vaše naročilo se priporoča:

KNJIGARNA Carinthia

Klagenfurt—Celovec, Völkermarkter Ring 25

Podružnice: Klagenfurt — Celovec, Wiesbadener Straße 5 • Kötschach
im Gailtal • St. Vid ob Glini • Wolfsberg i. Lav.

Izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26. Telefon uprave in oglašnega oddelka 26-69. — Telefon uredništva: 43-58. — Naročnina znaša mesečno 7.— šil., letno 80.— šil. Za Italijo 2800.— šil., za Nemčijo 20.— DM, za Francijo 22.— ffr., za Belgijo 250.— bfr., za Švico 20.— šfr., za Anglijo 2.— f. šterl., za USA in ostale države 6.— dolarjev na leto. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Janko Tolmajer, Radiše, p. Zrečec. — Tiska Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.